ئابدۇلئەزىز مەخسۇم

ھەسرەت

(شېئىرلار توپلىمى)

نەشرگە تەييارلىغۇچى: ئا. قارلۇقى

بۇ كىتاب مۇئەللىپىنىڭ ۋاپاتىنىڭ 20 ـ يىللىق خاتىرىسىگە بېغىشلاپ 2002 ـ يىلى 8 ـ ئايدا تەكلىماكان ئۇيغۇر نەشرىياتى تەرىپىدىن ئىستانبۇلدا نەشر قىلىنغان.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئىنقىلابىي شائىرىمىز ئابدۇلئەزىز مەخسۇم توغرىسىدا

كىشىلەر قەلبىنى ھاياجانغا سالغۇچى ئۆتكۈر شېئىر ـ غەزەللىرى، ئىگىلمەس ـ سۇنماس پىداكارانە روھى ئارقىلىق بۆگۈنكى زامان ئۇيغۇر پەرزەنتلىرىنىڭ تىللىرىدا داستان بولۇپ كېلىۋاتقان ئىنقىلابىي ۋەتەنپەرۋەر شائىرىمىز ئابدۇلئەزىز مەخسۇم, 1894 ـ يىلى ئۇيغۇر يېڭىلىق ھەرىكىتىنىڭ بايراقدارى، جامائەت ئەربابى، يېتىشكەن ئالىم، شۇنداقلا يېڭى زامان ئۇيغۇر مائارىپىغا ئاساس سالغۇچىلارنىڭ بىرى بولغان ئابدۇلقادىر ئابدۇلۋارىس (تەخەللۇسى غازى) داموللامنىڭ ئائىلىسىدە ئاتۇشتا دۇنياغا كەلدى. ئۇ ئابدۇلقادىر داموللامنىڭ ئائىلە تەربىيىسى بىلەن باشلانغۇچ ـ ئوتتۇرا مەكتەپلەرنى قەشقەر شەھىرىدە پۈتتۈردى. بۇ جەرياندا داموللام ۋە باشقا بىر قىسىم ئۇستازلاردىن ئەرەب، پارس تىللىرىنى ئۆگەندى. ئۇنىڭدىن كېيىن، ئابدۇلقادىر داموللام ئوغلى ئابدۇلئەزىز مەخسۇمنى چەتئەلدىكى ئالىي بىلىم يۇرتلىرىدا تەربىيىلەش مەقسىتىدە ھىندىستانغا ئەۋەتتى.

20 ـ ئەسىرنىڭ 20 ـ يىللىرى ئابدۇلئەزىز مەخسۇم ھىندىستاندا ئالىي مەكتەپ ھاياتىنى باشلىدى. ئۇنىڭ ئوقۇغۇچىلىق مەزگىلى ھىندىستان خەلقىنىڭ ئەنگلىيە باسقۇنچىلىرىغا قارشى ئېلىپ بېرىۋاتقان كەڭ كۆلەملىك كۈرەش جەريانىغا توغرا كەلدى. ئابدۇلئەزىز مەخسۇم ھۆرلۈك ئەركىنلىكنى ئۆزلىرىنىڭ ئالىي نىشانى قىلغان بۇ خىل پائالىيەتلەرگە ئاكتىپ قاتناشتى ۋە ئېزىلگەن ھىندىستان خەلقىنىڭ زۇلۇمغا قارشى ئېلىپ بارغان كۈرەش سەپلىرىنىڭ ئالدىنقى قاتارىدىن ئورۇن ئالدى. 1924 ـ يىلى 8 ـ ئايدا خىتاي مۇستەبىت ھاكىمىيىتىنىڭ يوشۇرۇن پىلانلىشى، ساتقىن مۇناپىقلارنىڭ قول سېلىشى بىلەن ئابدۇقادىر داموللام ئۆزىنىڭ قەشقەر شەھەر كونا ئوردىدىكى كۇتۇپخانىسىدا شەپقەتسىزلەرچە قەتلى قىلىندى.

شۇ يىلى كۈز مەزگىلىدە بۇ شۇم خەۋەردىن، ئۇيغۇر مىللىتىنىڭ بېشىغا كەلگەن بۇ خىل پاجىئەدىن خەۋەر تاپقان ئابدۇلئەزىز مەخسۇم دادىسىنىڭ قاتىلىنى، توغرىسى ئۇيغۇر يېڭى مائارىپى، ئىسلاھات ھەرىكىتىنىڭ قاتىلىنى تېپىپ، خەلقتىن ئىبارەت بۈيۈك سۇدىينىڭ ئادالىتىگە تاپشۇرۇشنى مەقسەد قىلىپ ھىندىستاندىن ئانا ۋەتىنى شەرقىي تۈركىستانغا قايتىپ كەلدى. ئەپسۇسكى مۇستەبىت ھاكىمىيەتنىڭ كۆپ تەرەپلىمىلىك توسقۇنلۇقى بىلەن ئۇ ئاچقان داۋا ئۈنۈمسىز تۈگەللەندى.

ئۆزىنىڭ بارلىقىنى ۋەتىنىنىڭ ئەركىنلىكى، مۇستەقىللىقىگە بېغىشلىغان ئابدۇلئەزىز مەخسۇمنىڭ, 1920- يىللاردىن باشلاپ شېئىرلارنى يېزىشقا باشلىغانلىقى مەلۇم. ئۆزىنىڭ ئىجادىيەت سەمەرىلىرىگە ئېتىقاد نوقتىدىن قاراشنى بىر مىنۇتمۇ ئۇنۇتمىغان شائىر ئۆزىنىڭ

مۇتلەق سۆيگۈسى، ئىخلاسى ئومۇمەن بارلىقىنى ۋەتەن خەلقىنى، ياشلارنى ئۆزىنىڭ ئىززەت - ئابروينى، ئار - نومۇسىنى، مەدەنىي - مىراسلىرىنى، ئېتىقادىنى، ئومۇمەن ئانا تۇپرىقىنى خىتاي مۇستەملىكىچىلىرىنىڭ تۆمۈر تاپىنى ئاستىدىن تارتىپ چىقىرىش ئۈچۈن كۈرەشكە چاقىرىشتىن، جەننەت مىسالى گۈزەل ۋەتىنىنىڭ تەبىئى مەنزىرىلىرىنى تەسۋىرلەشتىن، رەقىبلەرگە نەپرەت ياغدۇرۇشتىن باشقىغا ئىشەنمىدى. شائىرنىڭ ۋەتىنىگە بولغان مۇھەببىتى رەقىبلەرگە بولغان نەپرىتىدە ئۆز ئىپادىسىنى تاپقان بولسا، كۈرەشتىكى سەۋرچانلىقى ئۆزلۈكسىزلىكىدە، پىداكارلىقى ئىسيانكارلىقىدا ئۆز ئىپادىسىنى تاپتى. قاراڭغۇ كامىر، زەي - زىندان، ئېغىر جىسمانىي ئەمگەك بۇ ئېتىقادلىق ئىنساننىڭ گىگانىت گەۋدىسىنى داۋاسىدىن، ئېتىقادىدىن ۋاز كېچىشكە كوندۇرەلمىدى. مىللەتنى ئويغىتىش، يېڭىلىققا ئىنتىلدۈرۈش، ۋەتەننى سۆيۈش، خائىنلارنى قامچىلاش، زۇلۇمغا قارشى كۈرەشكە چاقىرىش، ئىنسانىيەت كىشىلىك ھوقۇقىنى قوغداش شائىر شېئىرلىرىنىڭ مەركىزى تېمىسى بولۇپ، ئۇنىڭدا خىتاي ھاكىمىيتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئىستىبدادىنى رەھىمسىزلەرچە قامچىلاپ تەنقىدلىگەن. شۇڭىمكىن بىز ئۇنىڭ شېئىرلىرىدىن تەكلىماكان ئەھلىنىڭ جىددىي تەشۋىشلىرى ۋە ئۈمىد - ئىشەنچىلىرىدىن يوغۇرۇلغان بىر غېرىپ كۆيىنىڭ يۈرەكنى لەرزىگە سالىدىغان ياڭراق مۇزىكىسىنى ئاڭلىغاندەك بولىمىز.

ياڭزىڭشىن (1914 - 1924) دەۋرىدىن باشلاپ، جىن شورىن (1924 - 1933)، شىڭ شىسەي (1933 - 1944)، گومىنداڭ (1944 - 1949)، خىتاي كوممۇنىستىك (1949 -) ھاكىمىيەتلىرىنىڭ تۈرمىلىرىدە ئىلگىرى - ئاخىرى بولۇپ چەتئەلدىن قايتىپ كىرگەندىن كېيىنكى 58 يىللىق ھاياتىنىڭ 43 يىلدىن كۆپرەكىنى تۈرمىدا ئۆتكۈزگەن. شائىرنىڭ تازا جاسارەتكە تولغان چاغلىرى مىڭلىغان ئۇيغۇر ئەزىمەتلىرىنى چىرىتىپ تۈگەتكەن قاراڭغۇ كامىرلاردا , ئەمگەك بىلەن ئۆزگەرتىش مەيدانلىرىدا ئۆتتى.

1980 - يىلى كۈز ئايلىرىدا خەلقنىڭ غەزەپ - نەپرىتىنى، شائىرنىڭ ياشىنىپ قالغانلىقى ۋە كېسەللىكىنى نەزەردە تۇتقان خىتاي جاللاتلىرى مەخسۇمنى قاماقتىن بوشاتتى. شائىرنىڭ تۈرمىدىن چىققانلىقىنى ئاڭلىغان شەرقىي تۈركىستان خەلقى شائىر قايەرگىلا بارسا ئۇنى بېشىغا ئېلىپ كۆتۈردى. چەكسىز ئىززەت - ئىكرام، ھۆرمەت - ئېھتىرام بىلەن قارشى ئالدى. كۈچا، قەشقەر، ئىلى قاتارلىق جايلارنى بىر قاتار زىيارەت قىلغاندىن كېيىن , ئۈرۈمچىگە كېلىپ ئۇ يەردىكى ئىستىقامىتىنى باشلىدى. رىۋايەتلەرگە كۆرە خىتاي ھۆكۈمىتى ۋەدە قىلغان ھوقۇق مەنسەپلەرگە كۆز - قىرىنى سالمىدى. 1982 - يىلى ئاۋغۇست ئېيىدا ئۆزىنىڭ پۈتكۈل ھاياتىنى شەرقىي تۈركىستان كۆيىنى كۈيلەپ، كۆلكىسىنى كۈلۈپ، يىغىسىنى يىغلاپ ئۆتكەن بۇ

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

جاسارەتلىك ئىنسان قانداقتۇر ھېچ كىم چۈشىنەلمەيدىغان، ئەقىلگە مۇۋاپىق بولمىغان ئاتالمىش "پويىز ۋەقەسى "دە ئۇرۇمچىدە ئۆزى ئۇچۇن ھاياتىدا كېچىككىنە خۇۋلۇق كۆرسەتمىگەن بۇ دۇنيادىن مەڭگۈلۈك ۋىدالاشتى. خەلقىمىز ئىچىدىن ئۇنىڭ ئۆلىمىنىڭ داۋاگىرى، سەۋەبىنى سۈرۈشتۈرگۈچىسى بولمىدى. بولمىدى ئەمەس غالجىر ئىت كەبى چىشىنى چىقىرىپ تۇرغان مۇستەبىت ھاكىمىيەت بولغىلى قويمىدى. خەلقىمىز ئۇنىڭ كۆرەش روھىغا مۇناسىپ دەپنە مۇراسىملىرى، ھەشەمەتلىك قەبرە تاشلىرىنى تىكلىيەلمىدى. لېكىن شائىر خەلقىمىز قەلبىدە ئۆلمىدى، ئۇ مىليۇنلىغان ئۇيغۇر پەرزەنتلىرىنىڭ كۆرەش يولىدىكى نامايەندىسىگە ئايلاندى.

ھۆرمەتلىك ئوقۇرمەن! خەۋرىڭىز بار، خىتاي كوممۇنىستىك ھاكىمىيىتىدىن كېيىن شەرقىي تۈركىستان بىر كېچىك قىيامەتنى باشتىن كەچۈردى. زومىگەرلەرگە قارشى كۆرەش، يەر ئىسلاھاتى، ئوڭچى - يەرلىكچى، مىللەتچىلەرگە قارشى كۆرەش، سىنىپى كۆرەش، داجەيدىن ئۆگىنىش، سوتسىيالىستىك تەربىيە، تۆت كىشىلىك گوروھ قاتارلىق ئازازۇل بايراقلارنىڭ ئارقىسىدا نۇرغۇنلىغان مەدەنىي مىراسلار ئۆز قەبرىگاھىغا جۆندى. مەخسۇمنىڭ نۇرغۇنلىغان قول يازمىلىرى ئەنە شۇنداق دەھشەتلىك بۇراندا يوقتىلدى. مىللىي ئەدەبىياتنىڭ قىيامەتكە تەڭداش زۇلمەتلىك قارا تۈنى باشلانغان شۇ يىللاردىكى شائىرنىڭ ھاياتى ۋە ئۇنىڭ ئەدەبىي تۆھپىلىرىنى جانلىق گەۋدىلەندۇرۇپ بىرىدىغان مەنبەلەردىن يىراق بولغانلىقىمىزدىن تولىمۇ ئەپسۇسلىنىمىز.

لېكىن ئۆچۈرۈپ توگىتىش مۇمكىن بولمايدىغان كۆڭۈلدىن ئىبارەت دەپتەرگە خاتىرىلەنگەن، كىيىنچە يازما خاتىرىلەرگە ئېلىنغان ئەسەرلىرى بۇ توپلامغا جەملەندى. بۇ توپلام ئاساسەن شائىرنىڭ چوڭ قىزى زەينەپ خانىم رەتلەپ ساقلىغان نۇسخىسىغا ئاساسەن تولۇقلاپ رەتلەندى. قول يازمىلارنىڭ ھەرخىل ۋە ئېنىقسىز بولىشى نەشرگە تەييارلىغۇچىنى گاڭگىراتماي، ئىككىلەندۇرمەي قالمىدى. ئىمكان بار مەخسۇمنىڭ تىل ئىشلىتىش ئۇسلۇبىنى چىقىش قىلىپ تۇرۇپ چۈشۈپ قالغان سۆزلەرنى، كەم قالغان جايلارنى تولۇقلىدۇق. ئوقۇش ئىمكانىمىز بولمىغان جايلارنى بوش قالدۇرۇپ قويدۇق. ئەسلىدە شائىرنىڭ بۇ توپلىمىغا ئومۇمىيۈزلۈك باھا يېزىپ, ئۇنى كىتابخانلارغا سونۇش غەرزىمىز بولسىمۇ، لېكىن قىسمەن ئوقۇرمەنلىرىمىزنىڭ نەزىرىدە رامكىلىشىپ قېلىشىدىن ئەنسىرەپ بارلىق باھانى ئوقۇرمەنىنىڭ ئۆزىگە قالدۇردۇق.

دىيارىمىزدىكى چىرىك سىياسەت تۈپەيلىدىن بۇ ئۇلۇغۋار ئىنساننىڭ ھايات - پائالىيەتلىرىنى كۆرەش خاتىرىلىرىنى، ئەدەبىي تۆھپىلىرىنى رەتلەپ نەشرى ئەپكارلارغا سونۇشقا ئىمكان بولمىغانلىقى بىزنىڭ ئۇنىڭ ھاياتىنى تېخىمۇ جانلىق گەۋدىلەندۈرۈپ بىرەلمەسلىگىمىزدىكى

ئاساسي سەۋەب بولىشى مۇمكىن. بىز ئىمكانىمىز دائىرىسىدە بار ھەممە نەرسىنى كىتابخانىلارغا سۇندۇق. بۇ خىزمەتنى تېخىمۇ تولۇقلاپ ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن، خاتالىقلار كەمچىلىكلىرىنى تۈزىتىشتە ياردىمىڭىزلارنى ئايىماسلىقىڭىزلارنى ۋە مەخسۇمنىڭ بۇ توپلامدىن چۈشۈپ قالغان ئەسەرلىرى بولسا , نەشرىيات ساھىبى ئابدۇلجېلىل تۇران ئەپەندىگە يوللاپ بېرىشىڭىزلارنى چىن دىلىمىزدىن ئۆتۈنىمىز.

ئاخىرىدا بۇ توپلامنى تەييارلاش جەريانىدا بىزگە يېقىندىن ياردەمدە بولغان بارلىق كىشىلەرگە , بولۇپمۇ شائىرنىڭ چوڭ قىزى زەينەب خانىم ۋە ئاۋستىرالىيەدە ياشاۋاتقان شائىر ئەھمەد ئىگەمبەردىگە , باستۇرۇپ تارقىتىش ئۈچۈن ماددي ياردەمدە بولغان ئابدۇلقادىر ھاجىم ئەھمەد ئاكىغا چىن كۆڭلىمىزدىن سەمىمى تەشەككۇر ۋە رەھمەت ئېيتىمىز.

ئا. قارلۇقى

18 ـ 06 ـ 2002

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

مۇندەرىجە

ئىنقىلابىي شائىرىمىز ئابدۇلئەزىز مەخسۇم توغرىسىدا
مۇناجات
مۇناجات
ۋەتەن سۆيگۈسى
تۈرلۈك بېيتلار
ھەسرەت
ھېكمەتلىك سۆز
ياۋغا مەن باش ئەگمىدىم
مۇبالىغە
ياشلىقتا دائىرە
ئەرزى ھال
شۇم ئاسارەت
تارىخ
مېھرىبان ئانام ئۈچۈن
ھىممىتىم
ھايات
ھەسرەتلىك ھال
ئاسارەت
ھەسرەت
مىللەتنى ئويغىتىش
ۋىجدان
ئانامغا
ئۇلۇغ ۋەتىنىم
ئېچىنىش
تۇران
مېھرىبان ئانامغا
ئايرىلمىسۇن

مىللىتىم

كۆڭلۈم كۆڭلىدىكى شېئىر

ئاسارەت

ئىسيانكار ئىنسان

تىرادىگيە

تاماشىشا قىل

ئابلا نامان

زىندان

ھەسرەتلىك مۇناجات

مۇناجات

مېنى تەڭرىم سىراتەل مۇستەقىم ئۆزرە ھىدايەت قىل،
ئۆزۈڭ ئاسراپ، ئۆزۈڭ تۈرلى بالالەردىن ھىمايەت قىل.

ھەبىبىڭ ھۆرمىتى, يارەب مېنى دۈشمەنگە خار ئەتمە،
ماڭا ئىنئام ۋە ئېھسانىڭنى بىھەد، بىناھايەت قىل.

ھاقارەتلىك ئاسارەتتىن خالاس ئەيلەپ مېنى, يارەب،
ماڭا دۇنيا ۋە ئاخىرلىق سائادەتىن ئىنايەت قىل.

مۇناجات

ئۇلۇغ تەڭرىم ئىلاھىم سەن ھەقىقى پادىشاھىمسەن،
ئۇلۇغ پەرۋەردىگارىم سەن بۈيۈك پۈشتى پاناھىمسەن.

ئىگەم سەن، بىرۇ بارىمسەن ئىشەنچىمسەن ئۆزۈڭ, يارەب،
ھامان داد ئەيلىسەم مەن سەمئى پەريادى ئاھىمسەن.

ۋە گەر تۈرلى بالالەرگە دۇچار بولسام ئۆزۈڭ ئاسراپ،
ئۇزۈڭ ساقلاپ مېنى قۇتقازغۇچى ھەق دەستىگاھىمسەن.

ئېزىلدىم، رەھىم قىلغايسەن ئۇمىدىم سەندىدۇر, يارەب،
نىگاھدار غەمگۇزارىمسەن، كۆيۈملۈك خەيرى خاھىمسەن.

ھەبىبىڭ ھۆرمىتىدىن مەن ئەسىر بىچارە مۆزتەرنى،
ئاسارەتتىن نىجاتلىق بەرگۈچى ئەڭ ـ داد خاھىمسەن.

باشىم ئوڭلاپ قولۇم ئۇشلاپ ھىدايەت راھىنى كۆرسەت،

يىقىلسامۇ يۆلەپ يۈرگۈزگۈچى ھادىيۇ راھىم سەن.

نەزەر سالغىل ماڭا ئۆز فەزلى ئېھسانىڭ بىلەن, يارەب،
ۋە ئەدلىڭ بىلەن باقساڭ ئۆزۈڭ مۇختار پاناھىمسەن.

"ئەزىزى "دەر ئەسرى ناتىۋانمەن ھالىمە يەتكىن،
كىمىم بار سەندىن ئۆزگە ئى ھەقىقى پادىشاھىم سەن.

*   *   *

....
بالامنى يا كالامنى ياكى ئۆز جانىمنى غەم قىلماي،
چىكەرمەن ھەممە ۋاخ مىللەت ـ ۋەتەن ئۈستىدە شىرىن غەم.
ئازاپلاندىم ئۇزۇن يىللار شىڭ شىسەينىڭ تۈرمىسى 4 دە ،
ئۇ زالىمۇ كىتىپ ئاشتى يەنە تارتقان جاپا ـ جەۋرەم.
كۆرۈپمەن سۇڭرە گومىنداڭ ئازابىنى قەۋەت مۇنداق،
ئۈنىڭدەك نەچچە ھەسسە ئوتتا كۆيدۈم، سۇدا ئاقتىم ھەم.
ئىچىپ كەلدىم ئۇزۇن يىللار، سەبرىنىڭ دارىسىن دائىم،
مۇرادىم بولغۇچە ھاسىل داۋاملاشقاي يەنە سەبرەم.
ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرەلمەس, بەلكى بۇ يالغانچى گومىنداڭ،
ئۇپۇق بويلاپ سۈزۈلگەي مەملىكەت مىقياسىدا كۆك ھەم.
يۈرەكىم ئوت بولۇپ، كۆڭلۈمنى گويا تونۇر قىلدى،
رەقىبگە قارشى جەڭگە ئۇشبۇ ئوت ئۈندەر مىنى ھەردەم.
ساقال ـ ساچىم بويالماي قىزىل قانغا كۆز ئوچۇق كەتكەي،
قارازىندان ئىچرە, بەلكى گومىنداڭغا بولسام يەم.
لېكىن بولغاي مىنىڭ كۆتكەن مۇرادىم ئاقىۋەت ھاسىل،
پەلەككە ياڭرىغان ھۆرلۈككە يەتكەندە مىنىڭ كۈلكەم.
مۇقەددەس ۋەتىنىم كۈلمەي تۇرۇپ مەن قىلچە كۈلمەسمەن،
كۈلەرمەن, بەلكى ئازاتلىققا چىققاندا ئەزىز ئۆلكەم.
تىلەيمەن ياردەمنى نەستەئىين دەپ بىرلا ئاللاھتىن،

www.uyghurkitap.com

ئاشار ئاخىر ئەمەلگە بۇ مىنىڭ قىلغان ئەمەل ئەھدەم.
چوقۇنمايمەن لېكىن بەندە تۇرۇپ مەن بەندىگە مۇتلەق،
بولۇر ”نەئبۇدۇ “دەپ بىر ئاللاھقا رۇكۇ، سەجدەم.
 قىسىلسامۇ ئەگەر زىندان ئىچىدە , بەلكى مەن سۇدىن،
قىلۇرمەنكى تەيەممۇم ھېچ بېرەلمەس گۇندىپاي بەرھەم.
مۇبادا مەنسۇرى ھەللاجىدەك دار ئالدىدا تۇرسام،
تىلىم سۆزلەر ”مىنەلھەق “دەپ لېكىن بولماس مىنۇت ئۆزرەم.
دېمەك , ئۆلسەممۇ مەردانە كېتەرمەنغۇ شەھىدانە،
بولۇرمەن دەل شۇ چاغ رازى ”تويى “دەپ ئۆتسە ئاھ شۇ چاغ نەزرەم.

مېنى ئۆلتۈرمىگۈنچە شۇم رەقىبنىڭ كۆڭلى تىنمايدۇ،
لېكىن ئۆلتۈرسىمۇ ئۆلمەيدىغۇ مۇتلەق مېنىڭ غايەم.
تېنىم يەردە قېلىپ روھىم چىقىپ كەتكەندىمۇ ئەرشكە،
ئىلىمنىڭ باشىگە گەر چۈشسە كۈن، چۈشكەي مېنىڭ سايەم.
زېمىنىستانىنىڭ باھارى لەيلىنىڭمۇ بىر نەھارى بار،
كېلۇر ھەم سەبىر قىلساق رامىزاندىن سوگرە ھېيت ـ ئايەم.
ئۈمىد تۆلپارىدىن چۈشمەي تاپارمەن تەختۇ ـ بەختىمنى،
بولۇر ئۇ چاغدا ئالتۇندىن مېنىڭ باسقان پۇتۇن پايەم.
بۇگۈن ياشىسامۇ مەن پۇتۇن يۇرەك مۇڭ ـ زارىنى مەخپى،
قىلىنغاي ئاقىۋەت ئېلان جاھانغا بۇ بايانامەم.
 نىسىپ بولماي مۇبادا مەن مۇيەسسەر بولمىسام , بەلكى،
كۆرۈر ئۇ كۈنلىنى ئاخىر مېنىڭ نەۋرەم ۋەيا چەۋرەم.
دېمەك , شۇ چاغقا يەتكەندە يېتىپ قەدرىمگە چوگقۇرلاپ،
تولۇرغۇ خوشپۇراق گۇل ـ لالىلەرگە خارۇ ـ زارقەۋرەم.
ئۈمىدنى ئالدىراپ ئۈزمەي ”ئەزىزى “مۇ سۇباتلىقتا،
تۇرار مەۋقە- ئىرادەم ھەرقاچان تاغدىنمۇ مۇستەھكەم.

* * *

كېلىپ دۇنياغا ھەر تۇرلۇك جاپالەرگە دۇچار ئولدۇق،

ئەجەپ بىر دەۋرى ئالەم سەھنىسىدە ئاشكار ئولدۇق.
تۇغۇلماپمىز كېيىن يائىلگىرى بۇ شۇم زامانلاردىن،
بۇ دۇنياغا كېلىشتە بەندە بىز بىئىختىيار ئولدۇق.
بىگانە يەجۇجە ـ مەجۇجە شۇم قۇشلار بېسىپ كەلگەچ،
ۋەتەن شۇڭقارلىرى ئىدۇق ئۇلارغا بىز شىكار ئولدۇق.
ئەسرى ناتىۋان، ۋە ھەيرانە سەرگەردان بولۇپ كەتتۇق،
خالاس ئەت زۇلمى كۇلپەتتىن، خۇدايا بىقار ئولدۇق.
ئەجەلنىڭ شەربىتىن ئىچمەي تۇرۇپ كۆردۇق قىيامەتنى،
تامامى خانىداندىن جان مالدىن تار ـ مار ئولدۇق.

* * *

شۇم پەلەكنىڭ گەردىشى جايىمنى زىندان ئەيلىدى،
دەۋرىننىڭ ۋەزىيىتى ئەقلىمنى ھەيران ئەيلىدى.
ئۆزگىرىپ دۇنيا ھەمىشە , توختىماي بىر نوقتىدا.......،
داغ ھەسرەتلەر بىلەن كىملەرنى ۋەيران ئەيلىدى.
كىمنى بىر خوش قىلسا ئارقىدىن قىلۇر يۈز مىڭ خاپا،
سائىتىدە مىڭنى تالان، بىرنى خەندان ئەيلىدى.
ئەزىزى 1943ـ يىل ئۈرۈمچى (4ـ تۈرمە)

ۋەتەن سۆيگۈسى

جىگەر پارە يۈرەك يارە، سىقىلسا تەن ئارا جانىم،
ۋەتەن دەردى غېمى مىللەت بىلەن ئۆلسەم يوقتۇر ئارمانىم.
ۋەتەن دەپ دىنۇ ـ مىللەت دەپ بېشىمغا ھەر بالا كەلسە،
بىلەرمەن بەختۇ ئىقبالىم , شەرەپلىك پەخرۇ ئۇنۋانىم.
دەرىخا، ۋەتىنىمنى غەيرىلەر زورلاپ بېسىپ ئالغاچ،
يۈرەك باغرىم كۆيۈپ، قانىم قىزىپ قاينايدۇ ۋىجدانىم.
بۈيۈك تارىخ، ئازات مىللىتىم قۇللۇققا ئايلانغاچ،
پەقەت تاقەت قىلالماي ئۆرتىنىپ يانماقتا ھەريانىم.

www.uyghurkitap.com

قېيىپ باشىم , ئېقىپ ياشىم، چۈشۈپ روھىم، سۇنۇپ كۆڭلۈم،
ئوراپ غەم ـ قايغۇ ھالىمنى يېتىشمەي چارە دەرمانىم.
ئېزىلدىم بىقار ئۆلدۈم ۋە لېكىن بولمىدىم ناۋمىد،
سەبەب كىم ۋاقىتلىكتۇر بۇ ئېزىلگەن، بۇ سىقىلغانىم.
نىشانەمگە ئېرىشمەككە ئىشەنچىم زور تولۇق چۈنكى،
دېگەچ ھۆرلۈك ئۈچۈن قانداش ـ تىلەكداشلار پىدا جانىم.
تۇر ئەي تۈرك ئوغلى بۇ ئار نومۇسنى كۆتۈرمەستىن،
تېنىڭ ئىرغات، كۆزۈڭ ئاچ، باش كۆتەر ئەۋلادى تۇرانىم.
ئۇغۇزخان چوڭ بابام ئاپراسىياپ، ئاتىللار، بۇغرالار،
بۈيۈك كۆك تۇغلىرىن دەپ كۆككە يەتتى ئاھ تارتقانىم .
بۈيۈك ئالتۇن كۆمۈش ئوردا قۇرۇلغان چاغدا شول توغنى،
قۇچاقلاپ تۇرغىنىمدا ئاقسا ئارمان يوق قىزىل قانىم.
ساقال ـ ساچىم قېزىل قانغا بۇيالماستىن قازا قىلسام،
يۇمۇلماستىن كۆزۈم، دىلدا قالۇر ھەسرەت ۋە ئارمانىم .
ئېرىشمەك ئەركىن ئازاتلىققا ھەققانى كۈرەش بىرلە،
ئاسارەتتىن ۋەتەن مىللەتنى قۇتقازماق مېنىڭ شانىم.
ئۇلۇغ تەگرىم بۈيۈك تۇرانىمىز ئەسلىگە كەلتۈر،
ئېقىت ئەسلى ئېقىندا سۇنى پەزلىڭ بىرلە رەھمانىم.
 تىلەك ئارمانلىرىم ۋەتەن، مىللەتكە ئەركىن ئازاتلىق،
ساڭا روشەن مېنىڭ مىللەت، ۋەتەن دەپ زارلانغانىم.
ھەبىبىڭ ھۆرمىتى , يارەب ئىجاۋەت قىل دۇئايىمنى،
ماڭا رەھمەت ئەيلەبان ھەر مۈشكۈلۈمنى ئەيلە ئاسانىم.
ۋەتەن سۆيمەك ھەقىقى دىنى ئىسلامنىڭ شۇئارىدۇر،
"ئەزىزى "شۇدۇر ھۆببۇل ۋەتەن تارىخى ئىمانىم.

تۇرلۇك بېيىتلار

"ئەزىزى "ھىممەت ئەيلەپ ئىززەت نەپسىڭنى ساقلاپ قال،
يۈزۈڭگە داغ چۈشۈرمەي شانلىق تارىخىڭنى ئاقلاپ قال.

ھاقارەتلىك ئاسارەت ۋاقىتلىقتۇر چۈشمىسۇن روھىڭ،
جاسارەت سەئى ـ غەيرەتلەر تىلەك ئارماننى ياقلاپ قال.
تىرىشقاندا نىشانىغا ئېرىشكەي روھلۇق ئىنسان،
ياشاشتا ئەركىن ـ ئازات بەختىيار مەيداننى ساقلاپ قال.

ھەسرەت

مەن ئىشەنگەن مىللىتىمدىن كۆرمىدىم ھېچبىر ۋاپا،
بېشىمغا كەلتۈردىلەر دەرت ۋە ئەلەم تۈرلى جاپا.
سەن ئۆزەڭ ئاسرا مېنى تەڭرىم، ئى بىرۇبار،
تۈرلى ئاپەت ۋە بالالەردىن بىھەققىل مۇستەفا.

بۇ مۇزتەر ئاسرا جەۋدۇ ـ ئېھسانىڭ بىلەن, يارەب،
نەزەر سال مەن قۇلۇڭغا ئەپۇ غۇفرانىڭ بىلەن, يارەب.
يېتىپ زىندان ئارا غەم ـ قايغۇ ھەسرەتلەردە زارلاندىم،
مېنى قۇتقاز بۇ دەرتتىن ئەمرۇ ـ پەرمانىڭ بىلەن, يارەب.

ھەبىبىڭ ھۆرمىتىدىن ناتىۋان مەھبۇس مەيۇسكە،
تەرەھھوم ئەيلىگەيسەن فەزلى رىزۋانىڭ بىلەن, يارەب.
يۇلۇڭدا دىن ۋە مىللەت دەپ، ۋەتەن دەپ زارلىنىپ دۇرمەن،
ئۆزەڭ ئۇلۇغ يارۇ ـ يۆلەك بول نەسر سۇلتانىڭ بىلەن, يارەب.

ئۇلۇغ تەڭرىم سېنىڭدىم ئۆزگە ھېچ پۇشتۇ ـ پاناھىم يوق،
ئۆزۈڭ ئاسرا مېنى سەن قۇدرىتى شانىڭ بىلەن, يارەب.
ھەبىبىڭ ھۆرمىتىدىن مەن ئەسىر مىسكىن ئەزىزىگە،
تەرەھھۇم ئەيلىگەيسەن فەزلى ئېھسانىڭ بىلەن, يارەب.

سەلەۋات، سالام بىلەن بەركىتىنى يەتكۈزگىن ھەبىبىڭگە،
ۋە ھەمدە ئالى ئەسھابىڭگە ھەر ئانىڭ بىلەن, يارەب.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

*   *   *

زىندان نەقەدەر ئازابى كۆپ جايى جەھىم،
قۇتقاز مېنى بۇندىن ئى خۇداۋەندە كېرىم.

بىتتى ئېزىلىپ سەبرە قارارىم, يارەب،
رەھىم ئەيلە بۇ ھالىمگە رەھمانىررەھىم.

يارەب ئېغىرلاشتى قىيىن ئەھۋالىم،
تاشلاپ مېنى قاچتى ئامەتۇ ـ ئىقبالىم،

ئۆمرۈم دائىم ئۆتەرمۇ ھەسرەت بىلەن,
ياكى ئېچىلارمۇ بەختۇ ـ ئىقبالىم.

يارەب ھامان ھەقىر ئىنساندۇرمەن،
ھەرقايسى زامان ئەسىر زىنداندۇرمەن.

ئارمان بىلەن دۇنيادىن ئۆتەرمەنمۇ دەپ،
غەم ـ قايغۇ ئارا ھەسىر ئەرماندۇرمەن،

تەڭرىم مەن گەرچە زور گۇناھكاردۇر مەن,
زىندانى يەسىر ھەقىر جاپاكار دۇرمەن.

(مەن مۇز تەر ـ مۇزتەرىب جاپاغا سازاۋەردۇرمەن،
پەزلى ـ كەرىمڭگە بەك ئۇمىدۋاردۇرمەن).

ئەلەم بىلەن غەم سولاقنى زىندان،
جاپادا ماتەم سىباقى زىندان،

زەھەرگە ھەمدەم سوراقى زىندان،
راسا جەھەننەم سياقى زىندان،

بولۇپ زىندان مېنىڭ جايىم ـ سارايىم،
يېتىپ غەم قايغۇدا ئۆكدى چىرايىم،

ئەجەپ كۈنلەرگە قالدىم خۇدايىم،
ئۆتەرمەنمۇ بۇ كۈنلەر ئىچرە دائىم.

جاپاكارلىق بىلەن قايماقتا باشىم،
كۆزۈمدىن قان بولۇپ ئاقماقتا ياشىم،

تاپالماستىن تىلەكداش ئارقاداشىم،
ماڭا يارۇ ـ يۆلەك دەرت قاياشىم.

ئۇلۇغ تەڭرىم ئىشەنچىم ئېتىمادىم ،
ساڭا باغلىق ھەقىقى ئېتىقادىم،

تۆكەرمەن دەرگاھىڭگە ئاھ دادىم،
تىلەرمەن سېغىنىپ سەندىن مۇرادىم،

ئۈمىدىم ئۈشبۇ زىنداندىن نىجاتىم،
ھەقىقى بەختىيار ئەركىن ھاياتىم.

ۋەتەن مىللەت ئۈچۈن مەھكەم سۇباتىم،
بولۇپ تارىختا قالسۇن ياخشى ئاتىم.

ئىگەمسەن ئى كەرەملىك بىرۇ بارىم،
كۆرۈپ تۇرماقتا سەن بۇ ئاھ زارىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

چىدارگە قالمدى سەۋرۇ ـ قارارىم،
ئۆزۈڭ رەھىم ئەيلىگىل پەرۋەردىگارىم.

مېنىڭ يوق چارەم دەرمان ئامالىم،
ئۆزەڭ ئوڭلاپ تۈزەتكەيسەن مائالىم.

ئۇلۇغ تەڭرىم بۈيۈك قادىر ئىلاھىم,
ئىگەم سەن ئى ھەقىقى پادشاھىم.

كەرەم ئەيلەپ كەچۈرگەيسەن كۇناھىم,
ئۆزۈڭ غەمخارىم ۋە پۇشتى ـ پاناھىم.

ھېكمەتلىك سۆز

ھەقىقى دوستۇ سادىق گەر زەھەر سۇنسا شېكەر دەپ بىل،
مەگەر دۇشمەن ساڭا ئەپلەپ شېكەر سۇنسا زەھەر دەپ بىل.
زىيان يەتكۈزسە دوستۇڭ پايدا دەپ بىل كۆڭلى تۈز بولغاچ،
شۇنىڭدەك دۈشمىنىڭ گەر پايدا يەتكۈزسە زەھەر دەپ بىل.
سەبەبكىم ھەر بىرىنىڭ سەن ئۈچۈن سىرلىق نىشانى بار،
نە ئىشلار بولسەلەر ئويلاپ نىشانىغا ئەسىر دەپ بىل.

ياۋغا مەن باش ئەگمەدىم

شىر بولۇپ يولۋاسقا مەن يول بەرمىدىم،
قانچە يىللار ئازاپ تارتىپ تەۋرەنمىدىم.
گەر ئۆتسىمۇ ئۆز بېشىمدىن ئېغىر كۈنلەر،
ۋەتەن ۋە دىن, مىللەت دەپ ياۋغا باش ئەگمەدىم.

ئىستىبدات زورلۇق، شەرمىسىز باسقۇنچىلىق،
ئالەمو - ئىنسانىيەت گۈلزارىغا بۇزغۇنچىلىق.
ئەركىن ئازات ياشىماق ئىنسانىيەتنىڭ شانىدۇر،
شۇم زەھەرلىكدۇر بۇيولغا كىم قىلۇر توسقۇنچىلىق.

ئىنسانلا ئۈچۈن ئىنسان قۇرماقتا تۇزاق قاپقان،
ھەر ياقتا ئېغىر ئەرمان، بەك ئاز تېپىلۇر دەرمان.
ھەرقايسىدا بىر دەۋا دەۋاسى قۇرۇق ئېغۋا،
گاھ شوھرەت، گاھ رەسۋا بولماق بىلەن ھەر دەۋران.

دەۋاسى ئادالەتتۇر، ئىجراسى رىزالەتتۇر،
غەۋغاسى جاھالەتتۇر، ئۇل ھەيران بول ۋەيران.
بىتسۇن، قۇرسۇن دۇنيا، كۆيسۇن، تۈگىسۇن دۇنيا،
ھېچ ياشنىمىسۇن دۇنيا، شۇ چاغدا پۈتەر ئارمان.
مۇبالىغە
ئاھ ئۇرار بولسام جاھاننى ئۇچقۇنى كۆيدۈر گۈسى،
ياش تۆكەر بولسام زېمىننى دولقۇنى چۆمدۈرگۈسى.
بۇ نە ھېكمەت؟ بۇ نەسىر؟ سانسىز تۇمۇغ، چەكسىز دېڭىز،
قانغا تولغان يۈرىكىم ئىچرە سىغىپ جىم تۇرغۇسى.

يېرىلاركەن بۇ يۈرەك ئالەم خاراپ بولغاي تامام،
زور قىيامەت دەھشىتىنى شۇل ھامان كەلتۈرگۈسى.
لېكىن بۇ ۋەيرانچىلىققا ھىممىتىم يول قويمىغاي،
تىنچلىقنىڭ پاسۋانى غەيرىتىم تىندۇرغۇسى.

ھىممىتىم ئالىي بۈيۈك، ئۆتكۈر توسالغۇ يوق ئاڭا،
غەيرىتىم ئالدىدا تۈرلى كائىنات بوي سۇنغۇسى.

*   *   *

www.uyghurkitap.com

ئەزىز ئۆمرۈم ئۆتتى يىللار زىندانىدا،
كېچە كۈندۈز قايغۇ ـ ھەسرەت ئارمانىدا،
ۋەتەن ۋە مىللىتىم دەپ قايغۇرۇپ،
زار قاخشاپ ئۆتمەكتىمەن پىغانىدا.

ئەركىن ئازاتلىققا چىقماي مىللىتىم،
قۇللۇق بىلەن ئۆتەرمۇ دەپ جاھانىدا،
شول غەم بىلەن كۆزۈم قانلىق ياش تۆكۈپ،
يۈرەك باغرىم ئاھۇ ـ پەريات ئۇرغانىدا.

بارچە مىللەت تۇرۇپ غەپلەت ئۇيقۇدىن،
باش كۆتۈرۈپ كۈرۈشمەكتە ھەريانىدا،
بارلىقىنىڭ تىلەك مەقسەت ئارمانى ئەركىن ـ
ئازات ياشىماقلىق نىشانىدا.

نىمە ئۈچۈن مېنىڭ ئەزىز مىللىتىم،
باش كۆتەرمەي ياتار ھەر بىر دەۋرانىدا،
خابۇ غەپلەت ئۇيقۇسىدىن ئويغىنىپ،
چاچراپ تۇرار ۋاقتى كېلەر قاچانىدا!

ئۇيالماسمۇ، ئويلانماسمۇ مىللىتىم،
گۈلزارىنى قارغا ـ قوزغۇن باسقانىدا،
جادۇگەرلەر ئۇرۇپ قىيناپ قان شۇراپ،
ئىزىش، يۇتۇش پىلانىنى قۇرغانىدا.

كۆز ئاچماستىن ئويغانماستىن ياتارمۇ،
شۇم ئاسارەت پاتقىقىدا ھامانىدا،
خارۇ ـ زارلىق ھاقارەتلىك ئاسارەت،
زەنجىرىدىن بوشىيالماي تۇمانىدا.

ئار ـ نومۇس قىلماسمىكىن مىللىتىم،
مۇنداق شۇملۇق ھاياتتا جان باقماققا،
ئويغانماسمۇ ئوڭلانماسمۇ مىللىتىم،
شۇم جادىلەر توزاقىغاساپقاندا.

ياشلىققا دائىر

ياشلىق ئۆمۈرنىڭ ئەڭ گۈزەل چاغى،
قاينام ھاياتنىڭ بەك كۆركەم باغى،
ھۆرلۈك گۈلزار باغنىڭ مېۋىسى،
ۋىجدان تېنىدۇر ھىممەت ياپرىقى.

ياشلىق زور نېمەت بۈيۈك غەنىمەت،
بۇ غەنىمەتنىڭ قەدرى بەك قىممەت،
مىللەت ۋەتەنگە تەقدىم قىلغاندا،
ئىرور ئەڭ شانۇ ـ شەرەپلىك ھىممەت.

ھەركۈن تارىختىن ئۇچار بىر ۋاراق،
ھايات شاخىدىن چۈشەر بىر ياپراق،
ياشلىق دەۋرانى شوخلۇق جەريانى،
شۇل ھايات ئۇچۇن ئەڭ خۇشبۇي پۇراق.

ياشلىق بىر ياقتىن ئۆتكۈر كەسكىنلىك،
جۇنۇن ئارىلاش شۇخلۇق ئەركىنلىك،
سۇندۇرالمايدۇ ياشلىق روھىنى،
تۈرلى خام ـ خىيال قىسمەن قىينىلىق.

ئوتتەك يالقۇنداپ ياشلىق مەزگىلى،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئاچىلىپ تۇرغاي خۇش ھىدلىك گۈلى،
ئەڭ شانۇ ـ شەرەپ ھەر بىر ياش بىلسۇن ,
ۋەتەن مىللەتنىڭ ئۆتكۈر بۇلبۇلى.

ياشلىق ھاياتنىڭ شەرەپ ـ شانلىرى،
ياشلار مىللەتنىڭ ئارسلانلىرى،
ۋىجدانلىق ياشلار ھەققانىيەتلىك،
جەڭ مەيدانىنىڭ قەھرىمانلىرى.

ياشلارغا باغلىق ئامەت ۋە ئىقبال،
بەختلىك ھايات پارلاق ئىستىقبال،
بولسۇن ياشلارنىڭ مەقسەت ـ نىشانى،
ئەركىن ئازاتلىق ھۆرلۈك ئىستىقلال.

بۇ مەقسەت نىشان ۋىجدانى تەلەپ،
ئەمما يوللىرى غايەت مۇرەككەپ،
بۇ يوللار بىلەن ئوبدان تونۇشۇپ،
بېسىپ ئۆتتۈشكە زىندان بىر مەكتەپ.

زىندانى ياتاق ئاجايىپ سىناق،
تۇرمۇشى ئېغىر، تەجرىبە ـ ساۋاق،
زىندان كۆرمىگەن دەردىن بىلمىگەن،
ھايات قەدرىگە چۈشەنمەس بىراق.

ھەرقانداق بىر ياش زىنداننى كۆرەر،
ۋەتەن ـ مىللەتنىڭ قەدرىنى بىلەر،
ئەركىن ئازاتلىق ھاياتنى ئويلاپ،
ۋىجدانى قايناپ، يۈرىكى كۆيەر.

ۋىجدان ئەسلىتەر مەقسەت ـ نىشاننى،
چىقرىپ تاشلار قۇرۇق ئارماننى،
ئەركىن ـ ئازاتلىق يولىدا ۋىجدان،
كۆزلەر ھەققانى كۈرەش مەيداننى.

پارتلايدۇ كۈرەش شۇل چاغ بىر تۇتاش،
ئىنسانى ھوقوق ئۈستىدە تالاش،
باسقۇنچىلارنىڭ زۇلمىگە قارشى،
تۇرغاي قوزغىلىپ ھەر بىر قېرى ـ ياش.

گۈللىنەر شۇل چاغ ياشلارنىڭ رولى،
ئۇتۇق قازىنار ھەققانى يولى،
ئوتلۇق يۈرەكلەر يالقۇنلىرىدىن،
پىشىپ تاۋلىنار جىسمى پۇت ـ قولى.

ياشلىق جەريانى مەۋسۇمى باھار،
كۆڭۈللۈك گۈزەل رەڭگارەڭ گۈلزار،
تېخىمۇ ياشناپ تېخىمۇ گۈللەپ،
بولۇر بۇ گۈلزار ياشاشقا مادار.

ياشلىق ھاياتنىڭ كۆركەن زامانى،
شانۇ ـ شەۋكەتلىك گۈزەل دەۋرانى،
يالقۇنلاپ تۇرغاي ئەزىز ياشلارنىڭ,
ئوتلۇق يۈرىكى ئۆتكۈر ۋىجدانى.

ياشلار ئىلكىگە قەلەم ئالغاندا،
تىرەن ئىلھاملار كېلەر يازغاندا،
بايراق كۆتىرىپ جەڭگە ئاتلانسا،
چاقماق چاقنىتار قىزىل مەيداندا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ياشلار جىسمانى قابىلىيەتلىك،
روھي ۋىجدانى ئۆتكۈر خىسلەتلىك،
بولسۇن ياشلاردا مىللىي ھېسسىيات،
بولغۇسى شۇل چاغ زور پەزىلەتلىك.

ياشلىق گۈللىرى نەدىن ئىبارەت -
يەنى ۋىجدان، ھىممەت، جاسارەت،
ۋەتەنگە كۆيۈش، مىللەتنى سۆيۈش،
شۇل خۇشبۇي گۈللەر ئۈچۈن بىشارەت.

قىسقىسى ياشلىق بۈيۈك ئىپتىخار،
ئەمما گەردەندە ئىككى بۇرچى بار،
مىللەتىن ئازات ۋەتەنىن ئاۋات،
ئەركىن ياشاشتىن ۋىجدانى شۇئار.

بولسۇن ھەر بىر ياش ئالىي نىيەتلىك،
دىن ۋە دىيانەت ھەققانىيەتلىك،
مىللىتى ئۈچۈن بولۇر ئىپتىخار،
ۋىجدان ئىگىسى ئىنسانىيەتلىك.

ياشلىق ھاياتىنىڭ زىبۇ - زىنىنتى ,
ئەركىن ھۆر ياشاش مۇھىم خىسلىتى،
ئەركىن ئازاتلىق ھەر بىر ئىنسانىنىڭ ,
ۋىجدانى قەرزى ئەسلى سۈپىتى.

ئەزىز ياشلىرىم ياشاڭلار ئازات،
شانۇ - شەۋكەتلىك تارىخى ئەۋلاد ،
ئارسلان يەڭلىغ قەھرىمان ئەجداد ,

ئەرۋاھلىرىنى ئەيلىگىزلار شاد.

يۈزىگىزلارنى ياخشى ئاقلاڭلار،
تارىخىڭلارنى ئۈبدان ساقلاڭلار،
ۋەتەن، مىللەتنى جان - دىلدىن ئاسراپ،
ھەققانى يولنى دائىم ياقلاڭلار.

ئەزىز ياشلىرىم بولۇپ مەردانە,
ۋەتەن مىللەت ئۈچۈن گۈيا پەرۋانە،
قۇرۇق ئوي بىلەن خام تاما قىلىپ،
بولۇپ قالماڭلار ھەيران ۋەيرانە.

ئەزىز ياشلىرىم غەيۇر ئارسلان،
ياۋلەرگە قارشى جەسۇر قەھرىمان،
باسقان ئىزىدىن يانماس ئوت يۈرەك ,
قېرىنداشلىرى ئۈچۈن مېھرىبان.

ئەزىز ياشلىرىم ئۆتكۈر ۋىجدانلىق،
ئىسلام دىنىنى سۆيەر ئىمانلىق،
مەھكەم ئىرادە قەيسەر نىشانلىق،
مانا شۇل ئۆلگە تولۇق ۋىجدانلىق.

ئەزىز ياشلىرىم بولسۇن بەختىيار,
دېگەن تىلەكتە غايەت ئۈمىدۋار،
بولغاچ "ئەزىزى "ياشلار شەنىگە,
يېزىپ ئەشئار قىلدى يادىكار.

ئەرزى ھال

ئۇلۇغ تەڭرىم ئىگەم سەن , زور بالالەرگە دۇچار ئولدۇم،
يېتىپ زىندان ئارا ھەر خىل ھاقارەتلەردە خار ئولدۇم.

ئېزىلگەن دەرتمەن بىچارە مۇزتىر مۇزتەربتۇرمەن،
تەرەھھۇم ئەيلە , يارەب ھالىمە بەك بىمادار ئولدۇم.

ئىلاھىم پادشاھىم سەندىن ئۆزگە ھېچ پاناھىم يوق،
تىلەپ فەزلى - ئەتايى رەھمىتىڭگە ئىنتىزار ئولدۇم.

گۇناھىم يائىلاھىم دەرگاھىڭدا بەك ئېغىر، ئەڭ كۆپ،
جاپاكار بەختىسىز بولغانلىقىمدىن شەرمسار ئولدۇم.

ۋە لېكىن رەھمىتىڭ چەكسىز، ھېسابسىز بەكمۇ كەڭ بولغاچ،
بۇ سانسىز رەھمىتىڭدىن بەھرىۋەرلىك يول ئاچار ئولدۇم.

بۇ ئاسى جاپى قۇلنى يا ئىلاھىم سەن ئۆزۈڭ ئاسراپ،
بالالەردىن قۇتۇلدۇرغىل كۆيۈپ ئوتتەك يانار ئولدۇم.

بۇ زىنداندىن نىجاتلىق، ئەركىن - ئازاد ، كەڭ ھاياتلىق بەر،
ئەسىرى زىندان ئولغاچ ئەركىن ئازاتلىققا زار ئولدۇم.

ۋەتەن مىللەت ئۈچۈن ئازاد - ئەركىن، بەخت ئىقبال،
سائادەتلىك ھاياتنى ئويلىنىپ مەجنۇنى ۋار ئولدۇم.

ئۆزەڭ سالغان ماڭا بۇ دەردۇ - سىرنى سەن ئۆزۈڭ ئوڭلا،
كى مەن بىچارە بولغاچ زار قاخشاپ ئاھ ئۇرار ئولدۇم.

ۋە لېكىن رەھمىتىڭدىن يا ئىلاھىم بولمىدىم نائۇمىد،
ھەمىشە دەرگاھىڭغا كۆز تىكىپ ئۈمىتۋار ئولدۇم.

سىنىڭ بەندەڭ، ھەبىبىڭ ئۈممىتى، تۈرك نەسلى, ساپ مۇسلىم،
يارالغانىم ئۈچۈن شانۇ شەرەپلىك ماختىنار ئولدۇم.

سىرۇرىمنىڭ غىرۇرى يافەلەك كەچ رەۋلىقىدىنمۇ،
نەدىندۇر ئىززىتى نەفسىم يوقاپ بىئېتىۋار ئولدۇم.

قېچىپ ئىقبال مەندىن قورشىدى ئەدبار بەختىمنى،
بولۇپ مەن شور پىشانە ياخشىلىق مەندىن قاچار ئولدۇم.

تولۇق ئىنسانىيەت مەيدانىنىڭ بىر ئارسلانى ئىدىم،
بىناگاھ مايمۇن، ئىتلەر ئەسىرى خاكسار ئولدۇم.

ئۇلۇغ ئازادە ئەركىنلىك ھاۋاسىدا ئۇچار شۇڭقار ئىدىم،
ئەپسۇسكى شۇم قۇش قارغا ـ قوزغۇنگە شىكار ئولدۇم.

ماڭا بۇ قايغۇرلۇق ئەھۋاللار ھەرگىزمۇ داۋام قىلماس،
كېلۇر ئىقبالۇ ـ بەختىم دەپ كۆڭۈلنى تىندۇرار ئولدۇم.

ئۇلۇغ تەڭرىم ئىگەم قۇدرەت كامالىگە ئىشەنگەچ مەن،
تىلەك ئارمانلىرىمنى خاس ئۆزۈڭدىنلا سورار ئولدۇم.

ئۆزۈڭدىن باشقا ھېچكىمگە ئېگىلمەسمەن، يېلىنماسمەن،
تامامى كارۇ ـ بارىمنى ئۆزۈڭدىنلا سورار ئولدوم.

ئۆزۈڭسەن فائىلۇ مۇختار ھېكىمۇ ۋاھىدۇل قەھھار،
ئۆزۈڭ سەن مېھرىبان غەمخار ئۆزۈڭدىن يول ئارار ئولدۇم.

قۇلۇم ئۇشلاپ، باشىم ئوڭلاپ، ھىدايەت راھىنى كۆرسەت،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

چىقالماي خارۇ ـ زىللەت پاتقىقىدىن بۇلغىنار ئولدۇم.

مېنى بۇ خارۇزارلىقتىن ئۆزۈڭ قۇتقازمىساڭ , يارەب،
ھالاكەتلىك پالاكەتلەر ئىلكىدە ئايلىنار ئولدۇم.

سېنىڭ بارۇ بىرلىكىڭگە مەن ئىشەنگەن بىر قۇلۇڭ ئەردىم،
ساڭا مۇنكىر نىجىسلار قوللىرىدا قىينىلار ئولدۇم.

ئەجەلنىڭ شەربىتىن ئىچمەي تۇرۇپ كۆردۇم قىيامەتنى،
پۈتۈنلەي خانىدانۇ ـ جان ۋە مالدىن تار ـ مار ئولدۇم.

ئۇلۇغ تەڭرىم قۇتۇلدۇرغىن مېنى بۇ نېجىس شۇملەردىن،
چىدارغا سەبرى تاقەت قالمىغاچ بەك بىقارار ئولدۇم.

”ئەزىزى“دەر ھەبىبىڭ ھۆرمىتى رەھىم ئەيلىگىل , يارەب،
ئاسارەتتىن نىجاتلىق بەر دېمەكلە زارلىنار ئولدۇم.

* * *

ئېزىز باشىڭ ناھايەت غەمگە توشتى ,
كۆزۈڭ قان ئاققۇزۇپ ماتەمگە توشتى،
چېكىپ زىندان ئارا ھەسرەت ـ نادامەت،
سۇنۇپ روھىڭ بۆلەك ئالەمگە ئۆتتى.
يۈرەكلەر دەرت ـ ئەلەمدىن يارىلىقتا،
جىگەر غەم غۇسسەلەردىن مىڭ پارىلىقتا.
سىقىلغاچ جان، ئېزىلگەچ تەن كىيسەلدىن ,
پۈتۈن ئەزالىرىڭ ئەۋارىلىقتا.
شۇم ئاسارەت
شۇم ئاسارەتتىن ئۆزۈڭنى مىللىتىم ئازات قىل،
ئۆز قولۇڭ بىلەن ۋەتەننى گۈللىتىپ ئاۋات قىل.

زۇلمى ئىستبداتقا قارشى كۈرىشىپ غەيرەت بىلەن،
ھۆكۈمرانلار تەختۇ - بەختىنى ئاغدۇرۇپ بەرباد قىل.

پاك ۋىجدان ئەھلى شېرىن يارىدۇر ئەركىنچىلىك،
سەن ئۆزۈڭنى ئۇشبۇ شېرىن يار ئۈچۈن پەرھاد قىل.
مۇستەقىل ھۆرلۈكنى ئۆز ئىلكىڭگە كەلتۈرمەك بىلەن،
تارىخىڭنى ئاقلىبان غەمكىن دىلىڭنى شاد قىل.

سەندىن ئۆزگە بارچە مىللەت باش كۆتەردى ئويغىنىپ،
ئۆز ھوقوقىگە ئېرىشتى ئەھلى مىللەت ياد قىل.
ئار - نومۇس، خارلىق ئىنسان ئۈچۈن غەمكىن ياشاش،
خارۇ زارلىق ياتقىنىڭغا ئارلىنىپ پەرياد قىل.

ئارسلان يەڭلىغ ئۆزۈڭنى ئات كۈرەش مەيدانىگە ياۋگە،
قارشى توغرا ۋىجدان تىغىنى شەمشاد قىل.
بولمىغاي ۋىجدان كەبى ئىنسان ئۈچۈن ئۆتكۈر قۇرال،
شۇل قورال بىلەن ۋەتەننى مىللىتىم ئازاد قىل.

بەخىت - ئىقبال، پارلاق ئىستىقبالنى كۈتسەڭ مىللىتىم،
ھىممەت، غەيرەت، جاسارەت، سەئى ئىستىئداد قىل.
ئۆز - ئۆزىدىن پۈەتمىگەي ھېچ ئىش سەۋەب قوللانمىسا،
پاك ۋىجداننى سەۋەب ھۆرلۈك ئۈچۈن بۇنيات قىل.

ئەي "ئەزىزى "ھىممەت، غەيرەت، جاسارەتلىك بولۇپ،
ئەركىن، ئازاد ھۆر ياشاش گۈلزارىنى ئاۋات قىل.
ھەر جاننى تاماشا قىل، ھەر ساننى تاماشا قىل،
كۆرگىل كېچە - كۈندۈزنى، ئاي - كۈن بىلەن يۇلتۇزغا،
تاغۇ - تاش بىلەن تۈزنى...ئىمكاننى تاماشا قىل.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تارىخ

كۆيۈپ ھەسرەت ئوتىدا ئاھ ئۇرۇپ يەپ قايغۇ ـ غەملەرنى،
كەچۈردۇق باشىمىزدىن تۈرلى كۈلپەت دەردۇ ـ ئەلەملەرنى.

كۆز ئاچماي، باش خابۇ غەپلەتتە يېتىش بىلەن،
ھاقارەتلىك ئاسارەتتە چېكىپ زۇلمى ستەملەرنى.

ۋەتەن ـ مىللەتنى شۇم باسقۇنچىلارغا باستۇرۇپ قويغاچ،
ئېزىلدۇق، خار ـ زار ئولدۇق تېتىپ سۇنئى ئۆلۈملەرنى.

گۈزەل گۈلزارىمىزنى قارغا ـ قوزغۇنلار ئوراپ ئالغاچ،
زەھەرلەپ قويدى ئەركىن ساپ ھاۋا باغ ۋە ئەرەملەرنى.

تىنالماي، دەم ئالالماي ئاھ تارتىپ زارلىنىپ قاخشاپ،
تۆكۈپ ياش ئورنىغا قانلار قۇرۇتماي كۆزدە نەملەرنى.

ھالال ئاش ـ نانىمىز ھەم قانىمىز ھەم جانىمىز بىرلە،
كۈتۈپ كەلگەن ئىدۇق يۇھا مەرەز، ئىپلاس تۆرەملەرنى.

بۇ شۇملەر بىزنى تۈرلى يول بىلەن قىيناپ ئازاپلەردە،
ئېغىر ئالۋاڭ ـ ياساق، تۈرلى سېلىق، ھەرخىل تۇلەملەرنى.

يۇتۇپ بىزنى يوقاتماق پىكرىدە بۇ نەس ئاپەتلەر،
ياساپ تۈرلى زەھەرلىك پىلان، يالغان ھەشەملەرنى.

ئۇلۇغ جەننەت ۋەتەن تۇرانىمىزنى بۇ زەھەر شۇملار،
بېسىپ بولغاپ، بۇزۇپ جەننەتتىكى نازۇ ـ نەئەملەرنى.

يۇتۇپ بىزنى قۇرۇتماقلىق ئۈچۈن ئەۋۋەلقى باسقۇچتا،
يۇقاتتى، قىردى، ئاتتى، چاپتى مىللىي مۆھتەرەملەرنى.

قۇرۇپ ھەدسىز - ھېسابسىز شۇم پىلانلارنى بۇ مەلئۇنلار،
بوغۇپ ھەر يول بىلەن ئەركىن نەپەسنى، سىقتى دەملەرنى.

چىدارغا سەبرى - تاقەت قالمىغاچقا قوزغىلىپ ئاخىر،
كۈرەش مەيدانىغا ئاتلاندۇق تۇتۇپ بايراق - ئەلەملەرنى.

ئېزىز جاننى ئېلىپ ئالقانغا ۋىجدانى كۈرەش ئەيلەپ،
تونۇتتۇق يەر يۈزىگە ئۇشبۇ تارىخ - رەقەملەرنى.

يۇقاتتۇق بىز قېلىن باسقۇنچى، نەس ۋە شۇم قەۋملەرنى،
قۇرۇتتۇق بىز جان ۋەتەندىن بىز قان ئىچكۈچ مۇتەھەملەرنى.
1963- يىل

مېھرىبان ئانام ئۈچۈن

ئۇلۇق تەڭرىم ئامان ئەيلەپ كۆرۈشتۈر ئانا جانىمنى،
كۆيۈملۈك مېھرى - شەپقەتلىك ھەقىقى مېھرىبانىمنى.
زامانلاردىن يېتىپ زىندان ئارام غەم - قايغۇ ھەسرەتتە،
سېغىندىم جان ئانام باشلىق تامامى خانىدانىمنى.

بولۇپمۇ مەن ئۈچۈن دائىم، كۆڭۈل بۆلگەن ماڭا غەمخۇر،
جىگەر - باغرىم قېرىنداشىم ۋاپادار قەدىردانىمنى.
شۇنىڭدەك ئەھلى - ئەۋلادىم، پۈتۈن ۋىجدانلى قانداشىم،
ئوشول تارىخى نەسلىم، يەئنى ئوغلۇم - ئارسلانىمنى.

ۋەتەنىنىڭ بىر گۈلى ھەم مىللىتىمنىڭ بۇلبۇلى ئەردىم،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

پەلەككىم، زۇلفى... غەم ـ غۇسسە قىلدى شادىيانىمنى.
مەن بۇلبۇل ئۇچۇن بۇ شۇم زەھەر جۇت قىش تۇمان دەۋرى،
قىلىپ قۇيدى تۈمۈر تورلۇق قەپەز قونغان ماكانىمنى.

مېنى تۇرلۇك ئەزىيەت، قايغۇ ـ ھەسرەت، دەرت ـ ئەلەم، غەملەر،
ھۇجۇم ئەيلەپ ئوراپ ئالماق بىلەن ھەربىر تامانىمنى.
چىدارغا سەبرە ـ تاقەت قالمىغاچ بەك بىقارار ئولدۇم،
بالايى ھادىسە بەرباد قىلدى ئويلىغانىمنى.

ماگا بۇ شۇم قەپەز، بۇ خارۇ ـ زارلىق دائىمى بولماس،
كېلۇر پەسلۇ باھار شۇل چاغ تاپار مەن گۇلىستانىمنى.
ھامان بىر نۇقتىدا تۇرمايدۇ تارىخ چەرخى شەكسىز دەپ،
ئۇمىد ئۇزمەي كۇتۇپ تۇرماقتىمەن مەقسەت نىشانىمنى.

ھاقارەتلىك ئاسارەتتىن قۇتۇلغان ياخشى دەۋراندا،
نە يەگلىغ قارشى ئالۇرمەن ئەركىن ـ ئازاتلىق زامانىمنى.
ئۆزەڭ رەھىم ئەيلىگىل تەگرىم مەن بىچارە مۇزتەرگە،
ئۆزۈڭ ئوگلاپ، باشىم رۇسلاپ مېنىڭ بۇ شۇم پىشانەمنى.

ئىلاھىم مەن ئۇچۇن سەندىن بۆلەك باشقا پاناھىم يوق،
قۇتۇلدۇر، رەھمە ئەيلەپ ئۇشبۇ زىنداندىن بۇ جانىمنى.
ئۆزۈڭ ئاسراپ مېنى فەزلى كەرەم بىلەن بالالەردىن،
مۇيەسسەر ئەيلىگىل , يارەب مېنىڭ ئەمىن ئامانىمنى.

گۇناھىمنى كەچۇر، ئەپۇ، رەھمەت، مەغفىرەت ئەيلەپ،
ئۆزۈڭ ئەسلىگە كەلتۇر گىل بۇزۇلغان ئاشيانىمنى.
ئىجاۋەت قىل دۇئايىمنى ھەبىبىڭ ھۆرمىتى , يارەب،
ماگا تەۋفىق بېرىپ بۇ يولدا سايراتقىل زوۋانىمنى.

ئەزىزى زار قاخشاپ دەرگاھىڭگە تەلمۈرۈپ ئېيتۇر،
ئىلاھىم ياخشىلىققا ئۆرىگىل ھەر بىر يامانىمنى.
ئۆزۈڭ ئاسراپ مېنى تۈرلى بالالەردىن خالاس ئەتكىل،
مۇيەسسەر ئەيلىگىل, يارەب مېنىڭ ئارزۇ - ئارمانىمنى.

ھىممىتىم

ھىممىتىم پاك، نىيىتىم شان - شەرەپنى تولدۇرۇش،
مىللىتىمگە يېڭى باشتىن ئەركىن - ئازادە يول قۇرۇش.
يەر يۈزىنىڭ جەننىتى بولغان مۇقەددەس ۋەتىنىم،
گۈلشىنىمنى ياشنىتىپ ئاۋات ئېتىپ گۈللەندۈرۈش.

تارىخى شان - شەرەپلىك مىللىتىم جانىم ئاتام،
ئەڭ مۇقەددەس ۋەتىنىم جانىم ئانامنى قايغۇرۇش.
ۋەتىنىمنى، مىللىتىمنى شۇم ئاياق باسقۇنچىلار...،
ئىلكىدىن جانلىق كۈرەش ئەيلەپ سالامەت قۇتقۇزۇش.

نەقەدەر نامۇس ۋە ئەپسۇس ۋىجدان ئەھلىگە،
ئاتىسىنى خار ئەيلەپ ئانىسىنى زارلاندۇرۇش.
ساپ قانلىق پاك ۋىجدانلىق يىگىتلەر بۇرچىدۇر،
ئاتا بىلەن ئانىنىڭ تەشنالىقىنى قاندۇرۇش.

شانلىق بۇرچۇمدۇر ئاتام بىلەن ئانامنىڭ خىزمىتىن،
توغرا ئىشلەپ رازى قىلغاچ ئەبەدىي شاتلاندۇرۇش.
ئاھ كىم خىزمەتلىرىنى كەلتۈرەلمەستىن بىجا،
بولدى ھالىم قاتمۇ - قات زىندان ئىچىدە ئولتۇرۇش.

ئۇشبۇ ھالغا چۈشكىنىمگە قايغۇرۇپ ھەسرەت چېكىپ،
كېچە - كۈندۈز زار قاخشاپ داد - پەرياد، ئاھ ئۇرۇش.

ئۇيغۇر كىتاب تورخانىسى
www.uyghurkitap.com

دەرت ـ ئەلەم، زۇلمى ستەم، جەۋرۇ ـ جاپا، غەم ـ غۇسسلەر،
مېنى ئەتراپلىق ئوراپ ھەسرەت بىلەن زارلاندۇرۇش.

كۆزلىرىم ياش ئورنىغا قان ئاققۇزۇپ ئەرمانلىرىم،
يۈرىكىمگە ساپ ۋىجدان ئوتلىرىنى ياندۇرۇش.
سۇندى كۆڭلۈم، چۈشتى روھىم، سىقىلىپ جان قىينىلىپ،
ئېزىلىپ تەن، بۇزۇلۇپ قان، باشنى غەم ئايلاندۇرۇش.

گەرچە مەن شۇ ھالغا چۈشسەممۇ ئۈمىدىم ئۈزمىدىم،
چۈنكى ۋىجدانىم نىشاندۇر مېنى روھلاندۇرۇش.
جان تېنىمدىن چىققۇچە بۇرچۇم ۋەتەن مىللەت ئۈچۈن،
كۆرسىتىپ ھەققانىيەت مەيداننى ئايدىڭلاشتۇرۇش.

گەر جېنىم تەندىن جۇدالاشقاندا ھەم روھىم ئۇچۇپ،
ئويغىتىپ ئەۋلادنى ساپ ۋىجدان بىلەن جانلاندۇرۇش.
پەرز، ۋاجىب، قەرزدۇر جانىم تېنىم روھىم ئۈچۈن،
قەھرىماننى كەسكىن كۈرەش مەيدانىغا ئاتلاندۇرۇش.

جاننى قولغا، باشنى قولتۇققا قىسىپ كۆكرەك كېرىپ،
زۇلمى ئىستىبداتقا قارشى ئارسلان يەڭلىغ ئۇرۇش.
قەھرىمان شۇل ئىرۇر كىم مىللىتىن ئازاد قىلىپ،
ۋەتىنىنى مۇستەقىل ئۆز ئىلكى بىلەن باشقۇرۇش.

ئالىي ھىممەتلىك بىلەن غەيرەت ـ جاسارەت كۆرسىتىپ،
ھەرقىين مۈشكۈلگە بويسۇنماي ئۇنى بويسۇندۇرۇش.
ھەر جاپا تۈرلى بالانى ۋاقىتلىكتۇر دەپ بىلىپ،
سەبرە تاقەتلە ياماننى ياخشىغا ئايلاندۇرۇش.

مانا شۇ مەيداندا مەن مىللەت، ۋەتەن دەپ ئاھ ئۇرۇپ،

پاك ۋىجدانىم ئۈتىدۇر، يوق بۇ ئۈتنى سۈندۇرۇش.
ئەي "ئەزىزى "پاك ۋىجدانىڭ نىشانى كەلگۈسى،
دىن، مىللەتنىڭ، ۋەتەننىڭ شەرىپىنى گۈللەندۈرۈش.

هايات

ئىنسان ئۈچۈن دۇنيادا ئەڭ شۇم هايات ئاسارەت،
خارۇ زارلىق ئاستىدا ئېزىلىشتىن ئىبارەت.
ئەركىن ـ ئازاد ياشماق هەر بىر ئىنسان بۇرچىدۇر،
مەهكۇم، مەزلۇم كۈن كۆرۈش ئىنسان ئۈچۈن هاقارەت.

ئاسارەتكە كۆنمەيدۇ ۋىجدان ئەهلى هېچقاچان،
زۇلۇمغا بويسۇنمايدۇ ئەسلى نەسلى پاك ئىنسان.
كۈرەش قىلۇر هەققانى ۋەتەن مىللەت يولىدا،
شەرەپ بىلۇر شۇنداق يولدا قۇربان بولسا ئەزىز جان.

گۈزەل چىمەن ۋەتەننى كىر باسسىمۇ قوزغۇنلەر،
يۈرگۈزسىمۇ زور بىلەن بۇلبۇللەرگە قىرغىنلەر.
ئاخىر بىر كۈن چېكىنىپ بوشتىدۇ چىمەننى،
يۈها، مەرەز، شۇم ئاياق يۈزى قارا بۇزغۇنلەر.

شۇل چاغ سايرار بۇلبۇللەر ئەركىن گۈزەل باغلاردا،
تۈلپار دۈلدۈللەر يايرار خوشال ئۈ شۇل تاغلاردا.
ۋەتەن مىللەت گۈللىنەر مۇستەقىل، هۆر كەڭ كۈشاد،
قالماس دىللاردا ئارمان مانا شۇنداق چاغلاردا.

نىشانىڭدىن "ئەزىزى "ئۈمىد ئۈزمە، قىل هىممەت،
جان چىققۇچە تېنىڭدىن هۆرلۈك ئۈچۈن قىل خىزمەت.
بىلگىل ۋەتەن، مىللەتنىڭ ئىستقبالى پارلاقتۇر،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

”ھەق ئىگىلەر سۇنماس “دېگەن ماقال چىن ھېكمەت.

ھەسرەتلىك ھال

يۈرەكتىن ئاققۇسى زەرداپ بىلەن قان,
ئاياغ بەل دەردىدە قىينالغۇسى جان،
سىقىلغاچ يۈرەك ئازاپلانماقتا ھەر دەم،
بېسىپ ياتقان ئورۇن دەھشەتلىك زىندان.

ھوقوقلىك ئىززىتى نەپسىلىك تۇرالدى،
ھاياتلىك لەززىتى بىل كۈللى يو قالدى،
ھاقارەتلىك ئاسارەتتە ۋۇجۇدۇك,
ھەمىشە خار زىللەتكە ئورالدى.

جاھاندا خارۇ ـ زارلىق نامۇس، ئار,
رىزالەتلىك ھاياتتا نە شەرەپ بار؟
قۇتۇلماقلىق كېرەك ئىپلاس ھاياتتىن،
بولىۋەرمەي بالالەرگە گىرىپتار.

ئۇزۇن يىللار بويى زىنداندا ئۆتتۇك،
ۋەتەن مىللەت دېگەن ئارماندا ئۆتتۇك،
ھەمىشە قايغۇ ھەسرەت، دەرت ـ ئەلەملىك,
جاپاكار، بىۋاپا دەۋراندا ئۆتتۇك.

ئېغىر زۇلمى ئەزىيەتتە بېسىلدىڭ،
ئاسارەت ئاستىدا قاتتىق ئېزىلدىڭ،
سېنى ئورىغاچ ۋىجدانى ئازاپلار,
چۇشۇپ روھىڭ سۇنۇپ قاتتىق سىقىلدىڭ.

كىشى دۇنيادا سەندەك بولغىنى يوق،
سىنىڭدەك كۆكسى قانغا تولغىنى يوق،
ئىزىز مىللەت، ئۇلۇغ تۇپراق ۋەتەن دەپ,
كۆيۈپ زىندان ئارا قينالغىنى يۇق.

بوشاتقىل ئەمدى تارتىشماي جاھاننى،
دىمەك قۇربان قىلىپ بەرگىل بۇ جاننى،
يوقاپ كۆزدىن ۋەتەن ئەسلى ئاناڭنىڭ,
كىرىپ كۆكسىدە تۇتقىل سەن ماكاننى.

ئاناڭنىڭ ۋارىسىدۇرسەن ئۇشۇل چاغ،
بىرىككەي ئۇستىخانىڭ بىرلە تۇپراق،
"ئەزىزى "سەن بىسىپ ياتقان يىرىڭدىن,
ئۈنۈپ كۆكلەپ چىقار ھۆر غۇنچە - ياپراق.

ئاسارەت

ئاسارەت زەنجىرى قالماي ئۈزۈلسۇن،
جاھان ئەھلىگە ئەركىنلىك تۈزۈلسۇن،
پۈتۈن دۇنيادا تۇرمۇشنىڭ ھاۋاسى،
جىھانگىرلىك تۇمانىدىن سۈزۈلسۇن.

كۆتۈردى باشنى جاھان ئەھلى ئۇيانى،
يۈرەك باغرىدا ھۆرلۈك ئۇتى يانى،
ھەقىقى ئەركىن - ئازاتلىقنى كۆزلەپ،
كۈرەش مەيدانىدا قانغا بويانى.

ھەممە مىللەت بولۇرلەر ئەركىن - ئازات,
ئىزىلگەن دىللىرى قىزغىن بولۇر شاد،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئېلىپ ئىلكىگە ئىنسانى ھوقوقىن،
ئۇلۇغ تۇپراقلىرىنى قىلغاي ئاۋات.

ۋەتەن مىللەتكە ئىنسانى شۇئاردۇر،
كۆيۈنمەسلىك ئاڭا نومۇس ئاردۇر،
پىداكارلىق ۋەتەن مىللەت يولىدا،
بۈيۈك شان ۋە شەرەپلىك ئىپتىخاردۇر.

ۋەتەن مىللەت يولىدا قايتا تۇرماق،
يېتىپ زىندان ئىچىدە ئەھلى ئىنسان،
ئۈمىد ئۈزمەي قىلۇر مەقسەت يولىدا،
كۈرەش ئەيلەپ ئەزىز جاننى قۇربان.

ھەسرەت

قايغۇ ـ ھەسرەتلەر بىلەن زىندان ئارا ياتماقتا مەن،
زۇلمى كۈلپەت خارۇ ـ زارلىق ئاستىغا پاتماقتىمەن.

يەر يۈزىدە مەن كەبى بەختى قارا بولغانى يوق،
ھەر زامان ھەر دەۋرىدە تۈرلى جاپار تارتماقتىمەن.

ھەسرەتا ۋاھ ھەسرەتا دەھرىلەر دەۋرانىدىن،
داد ـ پەرياد شۇم زەھەر باسقۇنچىلەر زىندانىدىن.

يوق بۇ شۇم مەنھۇس مەلئۇنلەردە ھېچ ئىنسانىيەت,
زورمۇ ـ زور كەچكەي بۇلەر ھەققانىيەت مەيدانىدىن.

دىن، مىللەت ئۆچمىنى ئىنسانىيەتنىڭ دۈشمىنى،
خەلق بىزاردۇر بۇلەردىن كۆپىنى زار لاتقانىدىن.

تۈرلى يالغان ھىلە ـ مىكىر بىرلە دۇنيا خەلقىنى،
ئالدىماقلە پايدىلانماقتە بولدى ئالدانغاندىن،

ساددە يوقسۇللارگە تۈرلى پىتنە ئېغۋالەر سېلىپ،
تۇغدۇرۇپ بىر ـ بىرسىگە ئۆچمەنچىلىك ھەرياندىن.

قانچە يىللار، قانچە ئەللەر ئالدىنىپ ئەگەشسىمۇ،
ئەمدى كەچتى ئەگىشىشتىن تويدىلەر ھەر ئاندىن .

تونىغاچ، بىلگەچ جاھان ئەھلى بۇلارنىڭ شۇملۇغىن،
تازىمۇ كەچتى بۇلەردىن، قاچتى بۇلەرنىڭ ياندىن.

خەلق ئارا ھەسەت ـ نادامەت ۋە پۇشايمان قاينىدى،
تور ـ توزاق قاپقانلىرىگە بايقىماي باسقاندىن.

كۆپچىلىك زارلانغۇسىدۇر بۇ شاياتۇن دەستىدىن،
بايقىماستىن تورلىرىگە ئورىلىپ قالغاندىن.

يوق بۇلەردە ئار ـ نومۇس، ھېچ بىر شەرمى ھايا،
شەكلى ئىنسان بولسىمۇ لېكىن بەتەر ھايۋاندىن،

بۇ نىجىسلەر ئىددىئاسى ھەممە نەرسە مۇشتەرىك دەپ
كىشىلەر مال ـ مۈلكىنى تالاپ ئالغاندىن.

مىللەتنى ئويغىتىش

مىللىتىم غەپلەت جاھالەت ئۇيقۇسىغا قانمىدىڭ،
بارچە مىللەت كۆز ئېچىپ ئويغاندى سەن ئويغانمىدىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

خارۇ ـ زارلىق ئاستىدا مەھكۇم، مەزلۇم قۇل بولۇپ،
سەنمۇ مىللەت، سەنمۇ ئىنسان بولغىنىڭ ئويلانمىدىڭ.

ئويلا مىللەت تارىخىنىڭ بەك شانۇ ـ شەۋكەتلىك ئىدى،
ئەمدى نە ھالغا چۈشۈپ قالدىڭ، نىچۈن زارلانمىدىڭ.
مۇستەبىت باسقۇنچىلارغا باش ئېگىپ تەسلىم بولۇپ،
ئۆزلىشىپ كەتمەكچى بولغان شۇم خىيالدىن يانمىدىڭ.

بارچە مىللەت ئەركىن ـ ئازاتلىق كۈرەش مەيدانىدا،
ئاتلىنىپ جەڭگە قىزىتتى سەن تېخى ئاتلانمىدىڭ.
زۇلمى ئىستىبداتقا قارشى جان تىكىپ قان ئاققۇزۇپ،
يەتتىلەر مەقسەتلىرگە سەن ئامال قوللانمىدىڭ.

خارۇ ـ زارلىقتا ياتۇرسەن بولغىنىپ ھايۋان كەبى،
سەن بۇ خىلدا ياتقىلى ئىنسان ئەمەس ھايۋانمىدىڭ.
ئەسلى نەسلىڭ شانۇ ـ شەۋكەتلىك تۈرك قانى تۇرۇپ،
ئار ـ نامۇسنى قويۇپ ۋىجدان سېتىشتىن يانمىدىڭ.

مىللىتىم ئۆتتى بېشىڭدىن خىلمۇ ـ خىل ئاچچىق سىناق،
ھېچ بىرىدىن سەن تۈزۈك ئىبرەت ئېلىپ ئويلانمىدىڭ.
قەھرىمان ئەجدادلارنىڭ ھەر قايىسى ئەردى ئارسلان،
ئەردىلەر سەن باشقا نەسلى يا بۆلەك بىر قانمىدىڭ.

مىللىتىم ئويغان، كۆز ئاچ، تۇر، باش كۆتەر ئىنسان ئىسەڭ،
ياكى سەن ئىنسانىيەتلىك شانىنى قويغانمىدىڭ.
ئار ـ نۇمۇس تۈرك ئېلىگە خارۇ ـ زار مەھكۇم ياشاش،
نە ئۈچۈندۇر مىللىتىم بۇ ھالغا سەن ئارلانمىدىڭ.

ئەي "ئەزىزى "ئاقلا تارىخىڭنى دۇنيا ئالدىدا،

تۇر، كۆزۈك ئاچ نىگە غەپلەت ئۇيقىسىغا قانمىدىڭ.

ۋىجدان

پاك ۋىجدانلىق كىشىلەر تارىخى بولماس قاداغ،
شەرەپ ئىنسانىيەت شەنىگە يەتمەس قارا داغ.
قالغۇسى ۋىجدانلىق ئىنساندىن جاھاندا ياخشى نام،
شۇلدۇر ئىنسانى پەزىلەت، ئۆزگىسى شەكلى باغ.

مۈلكى - دۆلەت بولمىغاي ئىنسانغا ھەققانى سۈپەت،
ئەسلى ئىنسان سۈپەت ۋىجدان دېگەن ئۆتكۈر ياراغ.
بۇ ياراغ قەدرىنى بىلۇر ئىنسانىيەتلىك زاتلەر،
قايدا بىلسۇن دىلى كور، ئەقلى ھوشى ئاقساق - چولاق.

دۇنياغا كەلگەن كىشىلەر ئىككى تۈرلى كۈن كۆرۈر،
بىرى مەھكۇم ئاسارەت بىرى ھۆر ئازادى چاغ.
شۈبھىسىز دەۋزەخ مىسالدۇر شۇل ئاسارەتلىك ھايات،
ئەركىن - ئازاتلىق ھايات جەننەت مىسالى گۈلزارى باغ.

بۇ گۈزەل باغ ئىچرە ھەر ئىنساننى ۋىجدان يەتكۈزۈر،
چۈنكى ۋىجدان نۇر چېچىپ تۇرغان بۈيۈك ئۆچمەس چىراق.
بەخش ئېتەر ئىنسانگە ۋىجدان سەئى - ھىممەت، ئىجتىھاد،
ئىلمۇ - پەن گۈلزارلىرىدىن تۈرلى خوش ئوبدان پۇراق.

ھەر سۈپەت خىسلەت پەزىلەت ئۆلچىنۇر ۋىجدان بىلەن،
ئەڭ شەرەپدۇر كىم قىلۇر ۋىجداننى مەركەزلىك ئۇ تاغ.
بولغۇسى ئىنساندا تۈرلى يول بىلەن تۈرلى نىشان،
قىلغۇسى ئىنسان ئۆزىنى تۈرلى يول بىلەن سىناق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۆز يولىدا چىن ھەقىقەتنى نىشان قىلغان كىشى،
ئۆزگە ھەر يولدا قويىسۇن، تازا ۋىجدانى سوراق.
ھەق بىلەن باتىلنى ۋىجدان كۆرسىتىپ بەرگەي ئېنىق،
ھەركىشى بايقاپ قەدەم باسقاي يولى بولماس توساق.

ئەي "ئەزىزى"شۇندا ھەققانى تولۇق ئىنسان بولۇر،
بىر ھەقىقەت بىرلا ۋىجدان بىر گېزەك چون كۆش ياغ.
ئانامغا
ئانام جانىم ئانام يوللىدىم سىزگە سالامىمنى،
يۈرەك قاتلاملىرىدىن ئۆرلىگەن يالقۇن، سالامىمنى.
كۆيۈملۈك جان ئانام مېھرىبانىم مەن سىزنى سېغىنغاندىن،
يۈرەك باغرىم كۆيۈپ ئۆرتەندى تاپماستىن مۇرادىمنى.

ئېزىز پەرزەندىڭىز پۈتمەس ئاسارەتلەردە زارلاندىم،
تۈشۈپ زىندان ئارا تۈرلى ھاقارەتلەردە خارلاندىم.
يېتىپ زىللەتتە ئايرىلماقتا ئىنسانى ھوقۇقۇمدىن،
سۇنۇپ كۆڭلۈم، چۈكۈپ روھىم، بۇ خىل تۇرمۇشقا ئارلاندىم.

كېتىپ دەرمان، ئېزىلدى تەن، بۇزۇلدى قان، سىقىلدى جان،
نىجاتلىق ئەركىن ـ ئازاتلىق ئۈچۈن قايناپ كۆيۈپ ۋىجدان.
يۈرەكتىن ئاھ ئۇرۇپ قاخشاپ دېگەيمەن قايغۇ ـ ھەسرەتتە،
ئۆتەر مەنمۇ بۇ دۇنيادا تاپالماي دەردىمە دەرمان.

مېنىڭدىن جان ئانام رازى بولۇپ خالىس دۇئا ئەيلەڭ،
بالاڭغە رەھمى قىلغىل دەپ خۇداغە ئىلتىجا ئەيلەڭ.
خۇدايىم رەھمى قىلسا پات بۇ مۇشكۇل بولغۇسى ئاسان،
ئۈمىد ئۈزمەي ئانام مەقسەت ـ نىشاننى مۇددىئا ئەيلەڭ.

بۇ دۇنيا كارى بار دائىما بىر نۇقتىدا تۇرماس،

لېكىن جانغا تەككەن دەرت ـ ئەلەملەر زادى ئۈنتۈلماس.
كۈرەش قىلماقتا ئۆز ئەركى ئۈچۈن دۇنيادا ھەر بىرجان،
شۇڭا ھېچ ۋاقىت ئىنسان زۇلۇم ئىستىبداتقا بويسۇنماي.

ئۇلۇغ ۋەتىنىم

ئۇلۇغ ۋەتىنىم شانلى تۇپراقلىرى،
گۈزەل تاغ ئورمان چىمەن باغلىرى،
جاھان زىنىنىتى يەر يۈزى جەننىتى ,
يېقىملىق، كۆكۈللۈك ھەممە ياقلىرى.

ياراشقان ئەجەپ زىبۇ زىننەتلىرى،
كېلىشكەن ئېقىنلىرى ھەيۋەتلىرى،
ۋەتەن ۋارىسى تۈرك نەسلى بولۇپ ,
شەرەپلىك ئەسلى ۋە شەۋكەتلىرى.

ئەزىز مىللىتىم شانلىق دەۋرانلىرى ,
بۈيۈك تارىخى.................،
گۈزەل ۋەتىنىمگە ئېزىز مىللىتىم ,
ئاجايىپ كېلىشكەن ياراشقانلىرى.

قۇرۇپ ھەشەمەت تەخت ئىقباللىرى ,
سۈرۈپ شانلى زور بەخت ئىستىقباللىرى،
سەھىپە تارىخنى يالقۇنلىتىپ ,
شەرەپلىك گۈزەل ئۆتكەن ئەھۋاللىرى.

ئېزىز مىللىتىم ئۆتكەن ئەجداتلىرى ,
ئىدى ئارسلان ھەر بىر ئەفرادلىرى،
دەرىخا بولۇپ قالدى بەك خار ـ زار ,

بۇ كۆنلەردىكى نەسلى ئەۋلادلىرى.

ئوراپ باشلىرىنى قارا تۈنلىرى,
ئېچىلمايلا قالدى يورۇق كۈنلىرى،
بۇ گۈلزار ۋەتەننى بېسىپ زورمۇ - زور,
توراپ قارغا - قوزغۇن سېسىق ئۈنلىرى.

سولاشتى چىمەننىڭ چېچەك تۈرلىرى،
سىقىلدى ۋەتەن ئەھلى ئۆتكۈرلىرى،
قېيىپ باشلىرى يول تاپالماي تېنەپ,
يېتىم ئىگىسىز قالدى ئۆسمۈرلىرى.

خاراپلاشتى شان ۋە شەرەپ ئۈللىرى,
يوقاپ ئەركىن - ئازاتلىق يوللىرى،
ئۈلۈغ ۋەتىنىم، مىللىتىم كۆكسىگە,
قادالغان زەھەر شۇم ئاياق تۈللىرى.

تۆكۈلدى ئېچىلمايلا ھەر گۈللىرى,
قەپەزدىن چىقالمايدۇ بۇلبۇللىرى،
يىقىلدى زەھەرلىك توزاققا چۈشۈپ،
يۈرەلمەيلا تۇلپار دۈلدۈللىرى.

ئېزىز مىللىتىم نەسلى قانداشلىرى،
پۈتۈن ئەر - ئايال ۋە قېرى - ياشلىرى،
مەرەز جادۇگەر نەسلەر دەردىنى تېتىپ،
قانغا ئايلاندى كۆز - ياشلىرى.

چىمەنزارنى باسماقتا شۇم قۇشلىرى،
قىيىن بولدى تۈرك ئەھلى تۇرمۇشلىرى،

بۇ شۇم قۇشلار بولغاچقا ئاپەت ـ بالا،
قېچىپ كەتتى تۈرك نەسلىنىڭ ھوشلىرى.

كېلۇر پات بىزگە پۇرسەتلىرى،
كۆرەشمەككە ۋىجدان ھىممەتلىرى،
"ئەزىزى "ئۈمىتۋار بولغىل، كېلۇر،
ئۇلۇغ تەڭرىنىڭ پەزلى رەھمەتلىرى.
ئېچىنىش
بولمىسۇن دۇنيادا ھېچكىم مېنىڭدەك خار ـ زار،
قانچە ئۆمرۈم بولدى زىنداندا ئىچرە ۋەيران، تار ـ مار.

ۋەتىنىم، ئاھ مىللىتىم دەپ قايغۇرۇپ، پەرياد ئۇرۇپ،
قايغۇ ـ ھەسرەتتىن يۈرەك ـ باغرىم كۆيۈپ، ئوتتەك يانار.

ۋەتىنىمنىڭ بىر گۈلى ئىدىم، مىللىتىمنىڭ بۇلبۇلى،
بەلكى بىر شۇڭقار ئىدىم ئەركىن ئۇچۇپ، ئەركىن قونار.

ۋەتىنىم ئورمانىدا يايلاپ يۈرەر تۇلپار ئىدىم،
ھۆررىيەت مەيدانىدا چاقماق مىساللىق ئايلىنار.

ۋادەرىخا قارا يۈز ئىنسانىيەتنىڭ دۈشمىنى،
شۇم زەھەر دەھرىلەرگە مەن بولۇپ قالدىم شىكار.

قاملىپ ئىپلاس ئاسارەتلىك قەپەس ئىچرە يېتىپ،
بولدۇم ئازارۇ ھاقارەت تۈرلى كۈلپەتكە دۇچار.

خىلمۇ خىل جەۋرۇ ـ جاپا، زالىم ئۇرا بولدى ۋابا،
قايغۇ ـ غەملەر دەستىدىن دائىم بۇ كۆڭلۈم قان يۇتار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئارزۇ ـ ئارمانلىرىم دەۋران تاپالماي قىينىلىپ،
سۇندى كۆڭلۇم، چۈشتى روھىم، ئەقلى ھۇش مەندىن قاچار.

ئاقتى ياشىم, قايدى باشىم قورشاپ ئالغاچقا مىنى،
تۈرلى شەكىللىك ۋە ئېغىرلىق ئىزتىراپ ۋە ئىزتىرار.

تۈرلى ئاپەتلەر ۋە بەدنىيەتلەر ماڭا ئەيلەپ ھۇجۇم،
مىنى، مىسكىن دەرتمەننى قىلدى غايەت بىقارار.

ئېزىلىپ تەن، قىينىلىپ جان، زارلىنىپمەن، خارلىنىپ،
ئىززىتى نەپسىم يوقالدى بارلىقىم بىئىتىۋار.

ھېچبىر تارىختا ھېچكىم مەن كەبى بولغان ئەمەس،
چۈنكى كەڭ دۇنيا ماڭا ھەر دەۋرىدە ئوخشاشلار تار.

كىمكى بىر دەۋردە بىر دەردۇ ـ بالاگە ئۇچرىسا،
دەۋرى ئۆزگەرسە بالادىن قۇتۇلۇپ ئارام ئالار.

ئەجىباكى مەن بىشىمدىن خىلمۇ ـ خىل كۈن ئۆتكۈزۈپ،
ھېچبىرىدىن تاپمىدىم مەقسەت ـ نىشانەمگە مادار.

لىكىن موراد، ئىجاد ۋە ئىقبالىم ۋاقىتلىق تەتۈر كىلىپ،
ئارزۇ ـ ئارمانلىرىمنىڭ يوللىرى توسقۇن بولار.

سۇمۇ قۇرۇپ كەتكەي بۇلاقتىن تەشنىلەپ سۇ ئىزلىسەم،
ئىسسناي دەپ ياقسام ئوت مۆلدۈر باسار يا قار ياغار.

بىلمىدىم تەقدىرى ھەق دائىم ماڭا شۇنداقمىدۇر،
ياكى بىر كۈن ئۆزگىرىپ بەختىم پىشانەم ئېچىلار.

گەرچە مەن شۇنداق ئېغىر ئەھۋالدا قالسامۇ،
پەقەت روھسىزلانماي ئىگەم دەرگاھىدىن ئۈمىدۋار.

بەختسىزلىك قىلسىمۇ باشىمدا كۆپ يىللار داۋام،
ئەبەدىي تۇرماس بېشىمدا بىر كۈنى ئاجراپ يوقار.

خۇددى شۇم پەس مۇستەبىت باسقۇنچىلەردەك زور بىزور،
چاپلىشىپ چىڭ تۇرسىمۇ ئاخىر ئۆزى تاشلاپ قاچار.

شۇنىڭچۈن قەلبىمدە چاقماق چاقنىتىپ ئەرمانلىرىم،
بەختۇ ـ ئىقبالىم ئۈچۈن پارلاق شەرەپلىك يول ئاچار.

بارلىق ئارمانىم مېنىڭ مىللەت ۋەتەن ئازاتلىقى،
مەن بۇ ئارمانغا يېتىشكە بەكمۇ قاتتىق ئىنتىزار.

شۇنىڭچۈن مەقسەت نىشانەم يولنى قەتئىي بېسىپ،
ھەر نە كۆرسەم ھەر نە تارتسام خاتىرەم بولماس غۇبار.

كىمكى باسقان يولىدىن يانماي داۋام قىلسا يولىن،
مەيلى ھارسۇن چارچىسۇن ئاخىردا مەنزىلگە بارار.

مەنزىلىم مىللەت، ۋەتەن ئازاتلىق مەيدانىدۇر،
مانا بۇ مەيدان يولى تۈرلى كۈرەشنى قايىنتار.

كۆرۈشەرمىز، تىرىشارمىز جاننى ئالقانغا ئېلىپ،
كۈرشىپ يەتسەك نىشانگە ياشىغايمىز بەختىيار.

نېمە ئەيىبىم بار مېنىڭ ئىنسانىيەت مەيدانىدا،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئەجىبا باسقۇنچىلار ئالدىدا مەن زور ئەيىپدار.

دىن ۋە مىللەت دەپ كۆيگىنىم زور ئەيىپمىش،
مەن ئۈچۈن بۇ ئەيىپ تارىخى شەرەپلىك ئىپتىخار.

ئەي "ئەزىزى "ئەركىن ـ ئازاتلىق كۈرەش مەيدانىگە،
مىللىتىڭنى چاقىرىپ يازغىل يۈرەكتىن يادىكار.
تۇران
شان ـ شەۋكەتلىك تۇران ئۇلۇغ ۋەتەن ئەمەسمۇ،
گۈزەل خىسلەتلەر تولغان جەننەت نىشان ئەمەسمۇ.
تۈرلى ئېقىن بۇلاقلار ئالا ـ يېشىل ئوتلاقلار،
كۆركەم تاغ ۋە يايلاقلار تۈرلى ئورمان ئەمەسمۇ.

ئەتراپلىرى ئېكىنزار ئورتالىرى چىمەنزار،
باغۇ ـ بوستان ۋە گۈلزار، گۈل ـ گۈلىستان ئەمەسمۇ.
شەكىل تۈرى ھەيۋىتى، ئالىي سۈپەت خىسلىتى،
شانۇ شەرەپ شەۋكىتى قەدىم زامان ئەمەسمۇ.

ئاسىيانىڭ يۈرىكى يەر شارىنىڭ تىرىكى،
تۈرلى مەدەن كۆرىكى سىرلىق مەيدان ئەمەسمۇ.
بۇ بۈيۈك سىرلىق ماكان، ئەجدادىمىز ياشىغان،
بىزگە مىراس قالدۇرغان شاھى تۇران ئەمەسمۇ.

ئەجدادىمىز ھەر زامان تارىخى زور قەھرىمان،
ئالىي ھىممەت ئارسلان ئۆتكۈر ۋىجدان ئەمەسمۇ.
شۇ مۇھتەرەم ئەجدادلەر ئوغۇز نەسلى ئەفراتلەر،
تۈرك ئەۋلادى ئازاتلەر شەرەپلىك قان ئەمەسمۇ.

بىز ھەم شۇلەر ئەۋلادى بىلىپ تۇرۇپ بىز زادى،

ياشىمىساق ئازادى شۇملۇق باسقان ئەمەسمۇ.
ئاسارەتتە باپلىنىپ، ھاقارەتتە ئايلىنىپ،
رىزالەتتە جايلىنىپ ياتار ھايۋان ئەمەسمۇ.

بىز قۇللۇقتىن بوشىماي، ئەركىن ـ ئازات ياشىماي،
ئىقتىسادى ئاشماي، ئۆتتۇش يامان ئەمەسمۇ.
ئەركىن ئازات بولغانلار، ھوقوقىنى ئالغانلار،
ئۆز دۆلىتىن قۇرغانلار، بىزدەك ئىنسان ئەمەسمۇ.

بىزمۇ قايناپ تىرىشساق، ھۆرلۈك ئۈچۈن كۈرەشسەك،
نىشانىگە ئېرىشسەك، زور شەرەپ ـ شان ئەمەسمۇ.
يېتىۋەرسەك تولغانماي، باش كۆتەرمەي ئويغانماي،
ئۆتىۋەرسەك ئويلانماي، پۈتمەس ۋەيران ئەمەسمۇ.

ھىممەت، غەيرەت ـ جاسارەت، ئەركىنلىككە بېشارەت،
بولۇپ تۇرسا ئاسارەت.....................؟
ئويلىنايلى قانداشلەر، ۋەتەن سۆيەر دىنداشلەر،
مىللەتداش، نىشانداشلەر بۇ بىر سەرسان ئەمەسمۇ؟

ئەي "ئەزىزى "مىللەتنى ئۆيغات قوللاپ ھىممەتنى،
يۇقات باشتىن ئىللەتنى، ئەركىن دەۋران ئەمەسمۇ؟

مېھرىبان ئانامغا

كۆيۈمچان، سۆيۈمچان، بۈيۈك مېھرىبان،
ئەسىر ئوغلى ئۈچۈن دەرتلىنىپ باغرى قان.
ئىچىدىن كۆيۈپ ئاھ ـ پەريات ئۇرۇپ،
كۆزىدىن ياش ئورنىگە قان ئاققۇزۇپ.
ئېزىلگەچ يۈرەك ـ باغرى بولغان كاۋاپ،

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com

ئېغىر قايغۇ ـ ھەسرەتتە ھالى خاراپ.
دۇئا گوي ئۇلۇغ مېھرىبانىم ئانام،
خۇداگوي تولۇق جان ۋە جانىم ئانام.
تۇغۇپ مېنى ئاسراشتا جان كۆيدۈرۈپ،
بۇ جەرياندا نۇرغۇن جەپالەر كۆرۈپ.
سەھەرلەر تۇرۇپ، ئۇيقۇدىن كېچىپ،
بېشىمنى سىلاپ مېھرى شەپقەت چېچىپ,
مېھرىبان ئانام، قەدىردان ئانام،
سۆيۈمچان ئانام، كۆيۈمچان ئانام.
بۆيۈك تېرىكىم، روھى يۆلىكىم،
سىزگە يۈرىكىم يوللايدۇ سالام.
قايماقتا باشىم ئاقماقتا ياشىم،
بولۇپ سىرداشىم ھەسرەت سۈبھى شام.
ماڭا قايغۇ ـ غەم خىلمۇ ـ خىل ئەلەم،
كەلگەچ دەممۇدەم كۆز ياشىم تارام.
مېنى غەمكىنلىك باسقاچ مىسكىنلىك،
بولدى ئەركىنلىك مەن ئۈچۈن ھارام.
جىسمى ئېزىلىش، روھى سىقىلىش،
تۈرلى قىينىلىش بولدى ماڭىلام.
سوقۇلۇپ دىلىم تۇتۇلۇپ تىلىم،
پۈكۈلۈپ بېلىم تالدى پۇت ـ قولام.
ئۆزۈلدى ھامان ئۈمىدۇ ـ ئارمان،
يوقالدى دەرمان ئۈشبۇ يولدىلام.
مەقسەتكە كەلسەم، ئانامنى كۆرسەم،
بىر كۆرۈپ ئۆلسەم ئارمانىم شۇلام.
ھايات كۆرۈشۈپ، بىر رىزالىشىپ،
يىغلاپ خوشلىشىپ ئاندىن كۆز يۇمسام.
دېگەن زور ئەرمان قەلبىمدە ھامان،
ئۆرلەپ ھەر زامان قاينار ئويلىسام.

دەرلەر پارتىيە بېرىپ تەربىيە،
قارشى ئىدىيە ئۆزگەرگەندىلام.
شۇنداق بىر زامان كەلگۈچە هامان،
سىقىلىپ بۇ جان قىينالۇر تامام.
شۇدۇر ئەھۋالىم ھەسرەتلىك ھالىم،
شۇدۇر ئىقبالىم كېچە ـ كۈندۈرلام.
لېكىن يەنە مەن ئۈمىد ئۈزمەيمەن،
روھىسىزلانمايمەن ھېچقاچاندىلام.
چۈنكى ھەر قىيىن يېشىلەر كېيىن،
بۇ سۆز ھەق شىرىن ھەققانى كالام.
مەن ئۈچۈن ئانام دۇئا قىلسىلام،
رىزا بولسىلام بەختىم ۋەسسالام.

ئايرىلمىسۇن

مىللىتىم مىللىي ھەمىيەت شانىدىن ئايرىلمىسۇن،
مىللىتىم ھەق ـ توغرا نىيەت جامىدىن ئايرىلمىسۇن،
مىللىتىم ساپ ئادىمىيەت سانىدىن ئايرىلمىسۇن،
مىللىتىم بىرلىك مەئىيەت يانىدىن ئايرىلمىسۇن،
مىللىتىم مەندىن ۋەسىيەت قانىدىن ئايرىلمىسۇن.

مىللىتىم ئىنسانىيەت مەيدانىدىن ئايرىلمىسۇن،
مىللىتىم ئىسلامىيەت ئىمانىدىن ئايرىلمىسۇن،
مىللىتىم ھەققانىيەت ۋىجدانىدىن ئايرىلمىسۇن،
مىللىتىم تۇرانىيەت ئۇنۋانىدىن ئايرىلمىسۇن،
مىللىتىم ھۆر ئاپىيەت دەۋرانىدىن ئايرىلمىسۇن.

مىللىتىم ئەغيار ئۈچۈن ھېچ يول بىلەن ئالدانمىسۇن،
مىللىتىمنى ئۆزگىلەر مايمۇن قىلىپ قوللانمىسۇن،

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

مىللىتىم تارىخىنى پاك ساقلىسۇن، بۇلغانمىسۇن،
مىللىتىم ھەرگىز بېقىندىلىق ئۇچۇن گوللانمىسۇن،
مىللىتىم ئەركىن ياشاش ئىمكانىدىن ئايرىلمىسۇن.

مىللىتىم بىلسۇن ۋەتىنىنى , قەدرىنى خار ئەتمىسۇن،
بۇ مۇقەددەس جان ۋەتەن، جان ئانىنى زار ئەتمىسۇن،
باشقىلار بىزنىڭ دېگەن شۇم سۆزگە ئىقرار ئەتمىسۇن،
مۇشتەرىك دۆلەت دېگەن يالغاننى دەركار ئەتمىسۇن،
ئانا ۋەتەن شەرقىي تۈركىستاندىن ئايرىلمىسۇن.

كىمگە مەنسۇپ، كىمگە ھەقلى، كىمگە مىراس بو ۋەتەن،
ئەسلى نەسلى قانى بىر، تۇققان ئۇيغۇشقان ئەزچەمەن،
شۇبھەسىز ئۇيغۇر، قازاق، قىرغىز، موغۇل، تاجىك بىلەن،
بۇ ۋەتەن بۇ تۈرى ئۇرۇقا ئاتا مىراس چىمەن،
ئاتا مىراس چىمەن تۇراندىن ئايرىلمىسۇن.

نەقەدەر شانلى بۈيۈك ئەرلەر يېتىشتۈرگەن ۋەتەن،
ئەرلەر ئىچرە تۈرلى جەۋھەرلەر يېتىشتۈرگەن ۋەتەن،
شانلى شەۋكەت ئەھلى گەۋھەرلەر يېتىشتۈرگەن ۋەتەن،
داھى ۋە دانايى رەھبەرلەر يېتىشتۈرگەن ۋەتەن،
ئارسلان ۋە قەھرىمان ئوغلاندىن ئايرىلمىسۇن.

بۇ ۋەتەن باغ ۋە گۈلىستانلار بىلەن تولغان چىمەن،
تاغۇ - تۈز مەيدانلىرى كۆركەم گۈزەل بولغان چىمەن،
كاتتا خىسلەت زور پەزىلەتلەرگە ئورناشقان چىمەن،
يەر يۈزىنىڭ جەننىتى شانلى ئۇلۇغ تۇران چىمەن،
دائىما جەننەت نىشان بولغاندىن ئايرىلمىسۇن.

ۋەقف مۇتلەق بولمىسۇن ئەغيار ئۈچۈن ئالىي ۋەتەن،

شۇم ئاياقلەر ئاستىدا دەسسەلمىسۇن غالى ۋەتەن،
مۇستەقىل، مۇختار ئۆتسۇن ھەر زامان ھالى ۋەتەن،
مىللىتىمگە خاس مىراس بولسۇن ئىقبالى ۋەتەن،
ئەركىن - ئازات بەختىيار تۇرغانىدىن ئايرىلمىسۇن.

مىللىتىم باشىنى ئايلاندۇرغۇسى ئەغيارىلەر،
قان سۈرۈتمەك بىرلە يۈتمەك بولغۇسى مەككارىلەر،
شۇنىڭچۈن تۈرلى تۇزاق، دام قۇرغۇسى ھەييارىلەر،
بەدنىيەت شۇم پىكرىدە قوللانغۇچى ھەر چارىلەر،
مىللىتىم بايقاپ قەدەم باسقانىدىن ئايرىلمىسۇن.

ئەسلىتەر جەننەتنى دائىم ۋەتىنىم گۈلزارلىرى،
ھۆرى - غىلمانلارنى ئەسلەتكەي چىمەن دىلدارلىرى،
باغۇ - بوستان، گۈل - گۈلستانلار ئارا گۈلنارلىرى،
پەيزى رەھمەت، نازۇ - نىمەت، كېنىزىدۇر ئەسرارلىرى،
جەننەتۇل پىردەۋس مەيدانىدىن ئايرىلمىسۇن.

ۋەتىنىم تارىخى ئۈستۈن، قەدىرلىك ئوڭ - سوللىرى،
ئارسلانلار ئىزلىرى بىرلە چېنىققان يوللىرى،
قەھرىمانلەر ئۇستىخانىدىن قۇرۇلغان ھۇللىرى،
كىمكى خائىن بۇ ۋەتەنگە قۇرۇسۇن پۇت - قوللىرى،
ئەركىن ئازاد گۈللىنىش جەريانىدىن ئايرىلمىسۇن.

ئەسىرلەر غەپلەت - جاھالەتلەردە قالغان بولسىمۇ،
كۆز ئاچالماي جاھىلى نادانلىقتا ياتقان بولسىمۇ،
دەۋرلەر دىن خارۇ- زارلىقلەرگە پاتقان بولسىمۇ،
كۆپ زامانلەر زۇلمى - كۈلپەتلەرنى تارتقان بولسىمۇ،
ھەمدە پارلاق بەختلىك دەۋرانىدىن ئايرىلمىسۇن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ ئېلېكترون كۈتۈپخانىسى
www.uyghurkitap.com

قولغا كەلمەس ئەرك مۇشۇكتەك تەلمۈرۈپ تۇرغان بىلەن،
قايتۇرۇپ بەرمەس بۇلاڭچى يالۋۇرۇپ سورىغان بىلەن،
بەخت ئىزلەپ كەلمىگەي ھاڭۋاقتى ئولتۇرغان بىلەن،
ئالدىنىپ قالماسلىق كېرەك ئالداپ ئۇمۇندۇرغان بىلەن،
ھەقنى ئۇز كۈچى بىلەن قولغا ئالغاندىن ئايرىلمىسۇن.

ۋەتەن ۋە مىللەتنى سۆيمەك ئەھلى ئىسلام شانىدۇر،
بۇ ھەققەت، بۇ ئادالەت تەڭرىنىڭ پەرمانىدۇر،
بۇ ئېنىق، سىر شۈبھىسىز ھەققانىيەت مىزانىدۇر،
ئەسلى ـ نەسلى پاك، ۋىجدان ئەھلىنىڭ جانانىدۇر،
جاندىن ئايرىلسۇن لېكىن جانانىدىن ئايرىلمىسۇن.

مىللىتىم

مىللىتىم غايەت، قايغۇلۇق ھالەت،
خاردۇر نىھايەت، ھەسرەت شىكايەت.

مىللەت بۇلغىنىش، تۇس شەكلى چىرىنىش،
شەندىن تىنىش، رەسۋا ئاھانەت.

قاي مىللەت تۇرماس، ھېچ بىر ئويغانماس،
ھالىن ئويلانماس، ئېغىر قاباھەت.

ئەي نادان مىللەت، ساقايماس ئىللەت،
ۋۇجۇدۇڭ زىللەت لەرگە شاھادەت.

بولدۇڭسەن مايمۇن، نىشانسىز مەجنۇن،
ئەخلاقىڭ مەلئۇن، ئىپلاس بىرھالەت.

سۈنئى تىغ قۇرال، يوق ئاندا ئامال،
ئۇچاغلىق ئامال، ئۇ بىر ساپاھەت.

ئەڭ ئالىي نىيەت، ساپ ھەققانىيەت،
چىن ئىنسانىيەت، ھەقىقى غايەت.

ياتما تۇر چاققان، كۈرەشكە ئاتلان،
قوللىنىپ ۋىجدان، غەيرەت ـ شىجائەت.

زور قورال ۋىجدان، ھەققانى جەۋلان،
كېرەكمەس ئەلئان، سەن تىغ ئالەت .

ھۆرلۈكنى قويۇپ، قۇللۇققا ئۇيۇپ،
شۇملۇق قوللىنىپ، ياۋغا ئىتائەت.

كۆتۈرۈپ پورداق، چېلىپ سەن دۇمباق،
يالاپ سەن يالاق، بۇ بىر رىزالەت.

ھەدىسە "خۇش"دەپ، ۋەتەن كەڭ "بوش"دەپ،
كەل نورغۇن"توش"دەپ، قىلدىڭ ساداقەت.

تەلمۈرۈپ قاخشاپ، بەرگىنىن ئاشاپ،
ھايۋاندەك ياشاپ، پۈراپ نىجاسەت.

بولغىدىڭ قاننى، ساتتىڭ ۋىجداننى،
قويدۇڭ ئىماننى، يوق دەپ قىيامەت.

ۋەتەن ـ مىللەت دەپ، دىن ئۈچۈن غەم يەپ،
خۇدانى ئەسلەپ، قىلدىڭمۇ تائەت.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئوراپ سەللەڭنى، سوّرەپ مەللەڭنى،
بۇراپ زەللەڭنى، ئىزدەپ زىياپەت.

گەر تاپساڭ پوشكال، يەپ سىپاپ ماتال،
”ئامىن“دەپ خوشال، تاپساڭ دارامەت.
كونۋىرت ئالساڭ، ھەميانغا سەلساڭ،
غەنىمەت قىلساڭ، شۇلدۇر كارامەت.

ئۇيالماس رەزىل، ھەممەتسىز سەپىل،
نەيرەڭۋاز ھەرخىل، يولۇڭ زالالەت.

دىننى پەردە ئېتىپ، ئىماننى سېتىپ،
ئەلنى ئالدىتىپ، ئىشلەپ شارارەت.

ياۋغا قۇل بولۇپ، يارماق پۇل بولۇپ،
قەغەز گۈل بولۇپ، تاپامسەن راھەت.

يۈزۈڭ ئۇيالماس، پەسلىكتىن قالماس،
تارىختا بولماس، بۇ خىل ئىتائەت،

بۇنداق ئۇيالماي، ھېچبىر ئويلانماي،
شۇملۇقتىن قالماي، ياشاش خاباسەت.

دۇئايىڭ بىكار، ھەق سەندىن بىزار،
چۈنكى سەن بەدكار، شۇم بەد دىيانەت.

ئەمدى سەن ياشلەر, ئەي قاپاق باشلەر,
ئەھمەق قانداشلەر, شەكلىڭ بىر ئاپەت.

تاراپ ساچىڭنى، ياساپ تاشىڭنى،
يۈز كۆز قاشىڭنى، شەكلىڭ نازاكەت.

ھەممىدىن بورۇن، ئىزدىشىڭ ئۇرۇن،
سۈرەتكەش ھورۇن، مايمۇن سالاپەت.

بىر ئامال ئېتىپ، مەنسەپكە يېتىپ،
ئۆزۈڭنى سېتىپ، تاپتىڭ سافاھەت.

ۋەتەننى سوغات، قىلساڭ يوق ئۇيات،
قىلىۋر مۇكاپات، خەيرى ساخاۋەت.

ئۆزەڭنى ئىنسان، دېگىنىڭ يالغان،
چۈنكى يۇقالغان، سەندىن ئاسالەت.

سەنلەردە ئېناق، مېھرى ئىشتىياق،
بىرلىك ئىتتىپاق، يۇقاپ نەھايەت.

ھەق يولغا خىلاپ، تەپرىقە ئىختىلاپ،
كىزىب ۋە مىكرىلاپ، تۈرلى ئاداۋەت.

چېكىدىن تاشقان، ھەددىدىن ئاشقان،
شۇم نەسلىڭ باسقان، بەختىسىز ھالەت.

ئورناشقان ئۈچۈن، يېشىلمەس تۈگۈن،
بولغاچ تۈن ۋە كۈن، بالايى ئاپەت.

ئىنسان بولماي قوي، ھايۋان بولۇپ توي،

قىلما بۆلەك ئوي، بولماي خىجالەت.

يوقال كۆن كۆرمەي، بۇلغىنىپ يۈرمەي،
شۇم دەۋران سۈرمەي، ئى نەس كاساپەت.

ياشمايلا قال، دۇنيادىن يوقال،
تارىختىن سوقال، ياشاش نەھاجەت.

بۇنداق تىركلىك، سېسىق چىرىكلىك،
ئىپلاس ژىرىكلىك، جەزمەن ھالاكەت.

بولماستىن سەرسان، دۇنيادىن چاپسان،
يوقالساڭ ئاسان، تارتماي مالامەت.

بۇ ھالنى ئويلاپ، چىدىماي قايناپ،
زارلىنىپ قاخشاپ، قىينالدىم غايەت.

لېكىن ئەسلىسەم، ئويلاپ سۆزلىسەم،
ئۈمىد كۆزلىسەم، كېلۇر بېشارەت.

دېمەك مىللەت ئاق، كۆز ئاچساڭ پاتراق،
ئىقبالى پارلاق، بەختى سائادەت.

مىللەتكە پەسلەر، ۋىجدانسىز نەسلەر،
ھاماقەت مەسلەر، بولماس كاپالەت.

ئەي ئەزىز مىللەت، بىزدىكى ئىللەت،
بارلىق مۇزەللەت، دەردى ئاسارەت.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېتى
www.uyghurkitap.com

مىللىتىم ئويغان، كۆتەر باش ئىرغان،
سېنى خار قىلغان، زورلۇق سىياسەت.

بۇ شۇملۇق شورلۇق، باسقۇنچى زۇرلۇق،
ۋەھشىي قانخورلۇق، كەلتۈرگەن ھالەت.

ئۈستۈڭدىن باسقان، چېكىدىن تاشقان،
ھەددىدىن ئاشقان، بالايى ئاپەت.

ئەمدى ئويغىنىپ، تىرەن ئويلىنىپ،
ھىممەت قوللىنىپ، قىلساڭ جاسارەت.

يوقۇلۇر خارلىق، مەھكۇم ياشارلىق،
قۇللۇق ھەم زارلىق، قالماس شول سائەت.

مىللىتىم چاققان, كۈرەشكە ئاتلان,
قوللىنىپ ۋىجدان, غەيرەت شىجائەت.

زور قۇرال ۋىجدان, ھەققانىي جەۋلان,
كېرەكمەس ئەلئان, سەن تېخى ئالەت.

قۇتۇل خارلىقتىن، قۇللۇق زارلىقتىن،
جاپاكارلىقتىن، قوزغال قىل غارەت.

قۇللۇقتىن بوشا، ھۆر ئەركىن ياشا،
شۇدۇر كەڭ تاشا، راھەت ـ پاراغەت.

سەن شانلى مىللەت، پاك قانلى مىللەت،
ئىمانلى مىللەت، ئەسلىڭ نىجابەت.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تارىخىڭ ئۇلۇغ , تۇرانىي ئۇرۇغ ,
ئىقبالىڭ قۇتلۇغ , نەسلىڭ سالابەت.

سەن ئۇچۇن مەزلۇم , خار - زار مەھكۇم ,
ھوقۇقتىن مەھرۇم , ياتىش جىنايەت.

مىللىتىم ھەر ئان، بولغىل قەھرىمان،
ھېچ چاغ ھېچ زامان، بولما جابانەت.

قورقۇنچاق كىشى، ئۆلۈك كەلمەس ئىشى،
قايغۇسى بېشى، دىلى جاراھەت.

يۈرەكسىز ئادەم , دائىم دەرت - ئەلەم،
ھەسرەت قايغۇ غەم , لەرگە ھاۋالەت.

ۋىجدانلىق ئىنسان، يۈرەكلىك ھامان،
قورقماس ھەرقاچان، قىلۇر رىقابەت.

ياۋگە باش ئەگمەس، ھەرگىز بېرىلمەس،
ئالدامغا كىرمەس , بولماس ھاماقەت.

بولماس يالاقچى، تەتۈر دۇمباقچى،
يالغان سۇۋاقچى، پەسكەش نامەت .

قاراپ ئەھلىگە، بېقىپ ۋەسلىگە،
قىلماس نەسلىگە، قارشى سىئايەت .

نەسلىدىن تانماس، شانىدىن يانماس،

ھەرگىز بۇلغانماس، ساقلار ۋەجاھەت .

ئالىي ئىنسانغا، پاك ۋىجدانغا ,
قىلالماس ئانغا، شۇملۇق سارايەت.

ۋىجدان ئارلىقتىن، قۇللۇق زارلىقتىن،
تۇرلى خارلىقتىن، بولۇر بەرائەت.

ۋىجدانسىز جاسۇس، بولۇشتىن نامۇس،
قىلماسلىق ئەپسۇس، ئەڭ پەس ئەسالەت.

ئاۋچىگە تايغان، بولۇش ئەڭ يامان،
بۇ شۇملۇق ھامان، ئېغىر پاجائەت.

ئەي ئېزىز مىللەت، قوللانغىل ھىممەت،
بار قىل ھۆررىيەت، ئۇچۇن مۇساپەت.

قۇللۇق بەكمۇ ئار، قۇللۇق شەرمىسار،
قۇللۇقتا ھۇشيار، قىلماس قارابەت.

قۇللۇق جاھىللىق، قۇللۇق غاپىللىق،
قۇللۇق كاھىللىق، قۇللۇق ئاتالەت.

قۇللۇق چىركىنلىك، قۇللۇق مىسكىنلىك،
پۈتمەس غەمكىنلىك، قەلبى قاساۋەت.

قۇللۇق قاتتىقلىق، قۇللۇق ئاچچىقلىق،
كۆپ زەھەر تىغلىق، ئەڭ ئىپلاس ھالەت.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

قۇللۇق مەزلۇملۇق، قۇللۇق مەھكۇملۇق،
قۇللۇق مەھرۇملۇق، قۇللۇق شاقاۋەت.

قۇللۇق مەنھۇسلۇق، قۇللۇق مەھبۇسلۇق ,
قۇللۇق مەيۇسلۇك، قۇللۇق ھالاكەت.

قۇللۇق مەلئۇنلۇق، قۇللۇق مەجنۇنلۇق،
قۇللۇق مەھزۇنلۇق،قۇللۇق غەباۋەت.

قۇللۇق ئەسىرلىك، قۇللۇق ھەقىرلىك،
قۇللۇق داغ ـ كىرلىك، قۇللۇك خاساۋەت.

قۇللۇق دىل كورلۇق، ئۇستىدە زورلۇق،
ئاستى شۇم شورلۇق، تىلى كالالەت.

قۇللۇق ئاقساقلىق، قۇللۇق چۇلاقلىق،
ئەيىۋى تۇلاغلىق، ھېچ يوق كەمالەت.

قۇللۇق ئېزىلىش، قۇللۇق دەسسىلىش،
قۇللۇق يەنچىلىش، قۇللۇق خارابەت.

قۇللۇق رەزىللىك، قۇللۇق سەپىللىك،
يوقتۇر ئىسىللىك، يوقتۇر شاراپەت.

قۇللۇق نادانلىق، قۇللۇق زىيانلىق،
قۇللۇق يامانلىق، قۇللۇق ئاداۋەت.

قۇللۇق ئوساللىق، قۇللۇق قوپاللىق،
تۈرلى ۋاباللىق، تۈرلى مالامەت.

قۇللۇق بوشاڭلىق، گالۋاڭ قاشاقلىق،
مەتو ساراڭلىق، يوقتۇر ئاپاقەت.

قۇللۇق ئىپلاسلىق, سۆرەم پالازلىق،
سېسىق شۇم ساسلىق، بولماس نىزاپەت.

قۇللۇق بەك زارلىق، نامۇس ۋە ئارلىق،
ئەنۋائى خارلىق, ئۇندىن ئىبارەت.

ھەرقانداق مىللەت، مەھكۇملۇق مۇددەت،
يۈزلەنگەي زىللەت، باسقاي ھالاكەت.

مىللەتكە زارلىق، مەزلۇملۇق خارلىق،
ئەركىنسىز تارلىق، قاتتىق ھاقارەت.

باغلاقتا يېتىش، خارلىققا پېتىش،
ئېزىلىپ كېتىش، ھايۋانغا ئادەت.

قۇل بولۇپ ياشاش، بەرسە يەپ ئاشاش،
تەلمۈرۈپ قاخشاش، ئەڭ پەس ئىرادەت.

قۇللۇققا كۆنۈش، مەھكۇم كۈن كۆرۈش،
تارىختىن ئۆچۈش، ئۈچۈن دالالەت.

قاي مىللەت ئەسىر، شول مىللەت ھەقىر،
ھاياتى ئېغىر، ھالى خاسارەت.

قۇل بولماي پۈتۈن، ھۆر ياشاش ئۈچۈن،

www.uyghurkitap.com

ياتماي تۈن ۋە كۈن، كېرەك ماھارەت.

يەنى ئويغىنىپ، قالقىپ ئىرغىنىپ،
قىزغىن قوللىنىپ، تۈرلى جالادەت.

يېتىش نىشانگە، ئازاتلىق شانگە،
بۇ دۇر ئىنسانگە، ھەققانىي رايەت.

مەردانە بولۇش، ھەققانىي بولۇش،
ۋىجدانىي بولۇش، ئىنسانىي غايەت.

شەرەپلىك سۈپەت، ئالىي تەبىئەت،
ئىنسانىي پەزىلەت، ئىنساپ ئادالەت.

بۇ ئۇلۇغ نىشان، ھۆرلىككە ھامان،
بولۇر نامايەن، ئېنىق ساراھەت.

ھۆرلۈك زۇر نېمەت، ئۇلۇق غەنىمەت،
مىللەتكە ھۆرمەت، ئىززەت مۇھەببەت.

ھۆرلۈك ئىستىقلال، پارلاق ئىستىقبال،
زور بەختى ۋە ئىقبال, لارگە ئىشارەت.

ھۆرلۈك پاك ياشاش، مىننەتسىز ئاشاش،
خارلىقنى توساش ئۈچۈن ۋاكالەت.

ھۆرلۈك زور نىشان، ھۆرلۈك ئالىي شان،
ھۆرلۈك ئەڭ ئۇبدان، مىللىي ھەقازەت.

ھۆرلۈك شەرەپلىك،ھۆرلۈك ئەدەبلىك،
ھۆرلۈك زىرىپلىك، ھۆرلۈك لاتاپەت.

ھۆرلۈك ئۇلۇغلۇق، بەختى تۇلۇقلۇق،
كۆڭلى يورۇقلۇق، راست قەددى قامەت.

ھۆرلۈك گەۋھەرلىك، تۈرلى جەۋھەرلىك،
قىممەت ئەسەرلىك، پۈتمەس خازانەت.

ھۆرلۈك ئالىي ھال، ھۆرلۈك روھىي بال،
باھارگە مىسال، شۇخلۇق تاراۋەت.

ھۆرلۈك بەلەنلىك، ھۆرلۈك خۇرسەنلىك،
ھۆرلۈك دىلبەنلىك، ھۆرلۈك مالاھەت.

ھۆرلۈك بىدارلىق، ھۆرلۈك دىلدارلىق،
ھۆرلۈك ھۇشيارلىق، ھۆرلۈك پاراسەت.

ھۆرلۈك ھېلىملىق، ھۆرلۈك كەرىملىق،
ھۆرلۈك يېقىملىق، ھۆرلۈك ساماھەت.

ھۆرلۈك ئىللىقلىق، ھۆرلۈك سىلىقلىق،
ئوبدان قىلىقلىق، شۈكرە قانائەت.

ھۆرلۈك پاساھەت، ھۆرلۈك بالاغەت،
ھۆرلۈك زاكاۋەت، ھۆرلۈك ھازاقەت.

ھۆرلۈك تىلى ساق، ھۆرلۈك دىلى ئاق،
ھۆرلۈك خۇش ئەخلاق، ھۆرلۈك ماتانەت.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ھۆرلۈك ھەرقاچان، ئىنسانىي ۋىجدان،
بۇنى ئۇقمىقان، غەپلەت جاھالەت.

ھۆر ئەركىن ياشاش , قۇللۇقتىن بوشاش،
قانداق مىللەتداش، ئۇچۇن لاياقەت.

ھۆرلۈك ئالىي باغ، چىنارى ياپراق،
كۆڭۈللۈك ھەر ياغ، ئاجايىپ راھەت.

ھۆر بولماي پۈتۈن، دىلدىكى تۈگۈن،
يېشىلمەس ھېچ كۈن، ئۆچمەس ھارارەت.

ھۆر ئەركىن ئازاد، ياشاش بىزگە زاد،
قەھرىمان ئەجداد لاردىن ۋاراسەت.

ۋەتەنگە خىزمەت، مىللەتكە رەھمەت،
ھۆرلۈككە ھىممەت، قەرز دۇر ئامانەت.

ۋەتەننى سېتىش، قانىنى بۇلغىتىش،
شۇملۇقتا يېتىش، ئەڭ زور خىيانەت.

ۋەتەنگە كۆيۈش، مىللەتنى سۆيۈش،
شۇ يولدا ئۆلۈش، شانلىق شاراپەت.

ئەي ۋەتەنداشلار، مىللىي قانداشلار،
ھەربىر دىنداشلار مەقبۇل رىيازەت.

ۋەتەننى ساقلاش، مىللەتنى ياقلاش،

يۇزىنى ئاقلاش، ئۇلۇغ ئىبادەت.

مىللىتىم ئازاد، ۋەتىنىم ئاباد،
بارچە دىللار شاد، دېگەن بېشارەت.

قاي زامان ياڭرار، يەر يۈزى ئاڭلار،
تەبرىكلەپ داڭلار، ئەيلەپ زىيارەت.

توشار خوشاللىق، تۈگەر مالاللىق،
كېتەر ۋابالىق، بولۇر ھالاۋەت.

بۇ ھالدا مىللەت، مۇستەقىل دۆلەت،
قۇرۇپ بى مىننەت، ياشار سالامەت.

شۇچاغ بۇ ۋەتەن، گۈلزارلىق چىمەن،
مىللىي ئەنجۇمەن، گۈللار داۋامەت.

زور تەرەققىيات، گۈزەل ئىسلاھات،
تۈرلى كەشپىيات، قاينار سانائەت.

كېرەك ھەر بارە، تەدبىرۇ - چارە،
ھەر خىل ئىدارە، ھەر بىر ۋازارەت.

قۇرۇلغان ھامان، ھەر بىر زور ئورگان،
ھەرتۈرلى مەيدان، ھەربىر نازارەت.

شۇل چاغ توختىماي، ھارماي چارچىماي،
ئىشلەيدۇ قالماي، بارلىق جامائەت.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

چۈنكى ئۆز دۆلەت، لەززەتلىك نېمەت،
ھەرقانداق مىللەت، ئۇچۇن زور راھەت.

چۈنكى ھەر مىللەت , قۇرسا ئۆز دۆلەت ,
پۈتمەس زور نېمەت , پۈتمەس ھالاۋەت.

تۈركىستان ۋەتەن، باي گۈزەل چىمەن،
ھەر تۈرلى مەدەن، ھەرخىل زىرائەت.

باغۇ بوستانلار، تاغ مەيدانلار،
دەريا ئورمانلار، ھەيبەت ساياھەت.

چارۋا ھايۋانات، ھەر خىل ناباتات،
تۈرلى مەھسۇلات، ھەددىن زىيادەت.

قانچە تەبىرلەپ، ماختاپ تەسۋىرلەپ،
يازسام بىر ـ بىرلەپ، پۈتمەس رىۋايەت.

قىسقىسى مىللەت، ئەركىن ھۆررىيەت،
بولۇپ ئۆز دۆلەت، قورغانلام سائەت.

بولغاي شۇل ھامان، دىللار شادىمان،
قالماس ھېچ ئارمان، ھەسرەت ـ نادامەت.

ئويغان مىللىتىم، ئويلان مىللىتىم،
قوللان مىللىتىم، ھىممەت جالادەت.

ئويغىنىپ ھۇشيار، بولۇپ پىداكار ,
ۋەتەننى ھەر بار، قىلغىل ھىمايەت.

بولۇر شول زامان , مۈشكۈلۈك ئاسان ,
قىلغۈسى هامان , سېنى هاپازەت.

هەققانىي كۈرەش، ئىنسانىي كۈرەش،
ۋىجدانىي كۈرەش، قۇرئان ۋە ئايەت.

ۋەتەنگە پىدا، مىللەتكە ئادا،
بولغانغە خۇدا، قىلۇر ئىئايەت.

ئامىن ۋە ئامىن، رەببىل ئالەمىن ,
قىلغىل پات يېقىن، دۇئا ئىجاۋەت.

يارەب، يا كەرىم، رەهمانىررەهىم،
مەن مۇزتەرلەندىم، بولدۇم بىتاقەت.

يارەب مېنى پات، زىنداندىن نىجات،
ئەيلەپ هۆر هايات , قىلغىل ئىنايەت.

يوق سەندىن بۆلەك، مەن ئۈچۈن يۆلەك،
سەندىن زور تىلەك، دۇر ئىستىئانەت.

قىل ماڭا رەهمەت، ئەفۇ مەغفىرەت،
ئەيلەپ مەرهەمەت، تەۋفىق هىدايەت.

كۆڭلۈم كۆڭلىدىكى شېئىر

سىقىلغاچ زارىدۇر كۆڭلۈم، قىسىلغاچ تارىدۇر كۆڭلۈم،
ئېزىلگەچ يارىدۇر كۆڭلۈم، دېمەك ئەۋارىدۇر كۆڭلۈم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئاسارەت زەنجىرى جانغا، ھاقارەت خەنجىرى قانغا،
سىياسەت نەشتەرى يانغا، قادالغاچ يارىدۇر كۆڭلۈم.

ھامان ھۆرلۈك ئۈچۈن ئارمان، تاپالماي دەردىگە دەرمان،
بېرىپ ياتقان يېرى زىندان، بولۇپ بىچارىدۇر كۆڭلۈم.

ھېساپسىز قايغۇ ھەسرەتلەر، جاپا ۋە جەۋرۇ كۈلپەتلەر،
ئېغىر دەرت ۋە ئەزىيەتلەر بىلەن قاپقارىدۇر كۆڭلۈم.

بولۇرمۇ مىللىتىم ئازات، ۋەتەن ئۆز ئىلكىدە ئاۋات،
دېگەن ئوي پىكرىدە پەريات، ئۇرۇپ دىشۋارىدۇر كۆڭلۈم.

چىمەنزارىمگە قوزغۇنلەر، بېسىپ چىققاچقا نۇرغۇنلەر،
بۇ شۇم باسقۇنچى بۇزغۇنلەر ئۈچۈن بىزارىدۇر كۆڭلۈم.

قۇتۇلغايمۇ ۋەتەن , مىللەت، كېتەرمۇ باشىدىن ئىللەت،
دېگەن ئوي بىرلە ھەر ھالەت، كۆيۈپ چوغۋارىدۇر كۆڭلۈم.

ئاسارەت دەردىنى ئويلاپ، خىيال دەرياسىنى بويلاپ،
ئۈمىد دەشتىدە ۋاۋلاپ، جاپالەر بارىدۇر كۆڭلۈم.

شۇ ئارماندا ئۆتەرمەنمۇ، مۇرادىمگە يېتەرمەنمۇ،
يېتەلمەستىن كېتەرمەنمۇ، دېگەچ غەمخارىدۇر كۆڭلۈم.

بۇ غەملەر بىرلە قايغاچ باش , كۆزۈم تۆكمەكتە قانلىق ياش،
بۇ دەرتكە ھەمنەپەس يولداش، ئاراپ سەييارىدۇر كۆڭلۈم.

ئۆتۈپ كەتكەي قارا تۈنلەر، يېتىپ كەلگەي يورۇق كۈنلەر،

شۇ چاغدا شاتلىق ئۇنلەر، بىلەن ھەمكارىدۇر كۆڭلۈم.

بۈيۈك ھەققانىيەت مۇزھەر، ئۇلۇغ ئىنسانىيەتپەرۋەر،
كەبى ئالا نىيەت جەۋھەر، كېلۇر گۈلزارىدۇر كۆڭلۈم.

ئاتا مىللەت ئانا تۇپراق, ئۇچۇن ئازادە ئەركىن چاغ،
بولۇر قالماس يۈرەكتە داغ، دىبان دىلدارىدۇر كۆڭلۈم.

ھەقىقەتنى نىشان قىلغان، دىلى پاك ئاق نىيەت ئىنسان،
ۋەتەن, مىللەت سۆيەر ۋىجدان، بىلەن ئەسرارىدۇر كۆڭلۈم.

ئېچىلدى كۆز قېچىپ ئۇيقۇ، كۆچەيدى ئاڭ سېزىم تۇيغۇ،
يېڭەلمەس ئانى غەم ـ قايغۇ، سەۋەب بىدارىدۇر كۆڭلۈم.

ئۆتۈپ تۈرلى سىناقلاردىن، ئېلىپ ئاچچىق ساۋاقلاردىن،
چېنىققاچ بارچە ياقلاردىن، چېچەن ھوشيارىدۇر كۆڭلۈم.

رىجا ئوقياسىنى جايلاپ، نىشانغا ئاتقىلى پايلاپ،
بۈيۈك مەقسەتكە بەل باغلاپ، قىزىپ تەييارىدۇر كۆڭلۈم.

كۆرۈش بىر نىشانغا ئات، يېتىش پىكرىدە ھېسسىيات،
تورىدىن مەنىۋى سوغات، لارى ئەشئارىدۇر كۆڭلۈم.

بۇ سەپ ئاچقاي تۇمانلارنى، بىسىپ ئۆتكەي داۋانلارنى،
چاپار كۆزلەپ نىشانلارنى، چىۋەر تۇلپارىدۇر كۆڭلۈم.

جاپالەر كۆرسە جانلانغان، قامالسا قەلبى قانلانغان،
تۆلەككە چۈشسە تاۋلانغان، ئەجەپ شۇڭقارىدۇر كۆڭلۈم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئاجايىپ زور كارامەتلەر، بۈيۈك تۈرلى ئالامەتلەر،
مۇھىم سىرلىق تىلسىماتلار، قۇرۇلغان غارىدۇر كۆڭلۈم.

”ئەزىزى “كۆپ جاپا كارمەن، ۋە لېكىن بەك ئۈمىدۋارمەن،
نىشانەمگە پىداكارمەن،شۇڭا ئىلغارىدۇر كۆڭلۈم.

كۆيۈنگەچ ئەركىن ئازاتلىق، ئۈچۈن ئوتتەك يانار كۆڭلۈم،
كۈتۈپ مىللەت ۋەتەنىنىڭ، بەختۇ ئىقبالىنى زار كۆڭلۈم.

ئىچىمدە قايغۇ ھەسرەت، دەرت ئەلەملەر چوغلىرى چاقناپ،
ھاقارەتلىك ئاسارەت ئۈچىغىدا تاۋلىنار كۆڭلۈم.

ۋەتەن جانىم، ئانام مىللەت، ئاتام پىكرى خىيالىدا،
ھامان ئۆركەشلىنىپ چاقماق , چېقىپ يالقۇنلىنار كۆڭلۈم.

ۋەتەن مىللەت ئۈچۈن تۈرلى جاپالەرگە دۇچار بولسام،
شەرەپلىك ئىپتىخارىم بۇ، مېنىڭ دەپ ماختىنار كۆڭلۈم.

ۋەتەن گۈلزارى چىمەنىنىڭ ئەركە ئۆسكەن بىر گۈلى بولغاچ،
كامالى زوقى ـ شوقى بىرلە ئەركىن ئاچىلار كۆڭلۈم.

بۈيۈك تۈرك مىللىتىنىڭ ھورنىشانلىق بۈلبۈلى بولغاچ،
كۆيۈنگەچ مىللىتىم ھالىگە، سايراپ مۇڭلىنار كۆڭلۈم.

كېچە ـ كۈندۈز ۋەتەن مىللەت ئۈچۈن ئازات ئەركىنلىك،
سائادەت بەختىيار تۇرمۇش يولىن ئىزدەپ ئارار كۆڭلۈم.

قاچان مىللەت بولۇر ئازاد، ۋەتەن ئۆز ئىلكىدە ئاباد،
سونۇق دىللار بولۇر خوش ـ شاد، دىبان كۆپ ئويلىنار كۆڭلۈم.

ۋەتەن مىللەت غېمىن يەپ ئاھ ئۇرۇپ پەريات چېكىپ، قاقشاپ ,
جاھالەت ئۇيقۇسىدىن مىللىتىمنى ئويغىتار كۆڭلۈم.

گۈلىستانىنى قارغا - قوزغۇنلەر كېلىپ باسقاچ،
چۈشۈپ بۇلبۇل قەپەزگە، بونى ئويلاپ قان يۇتار كۆڭلۈم.

نەدىندۇر بىزگە بۇ شۇم نەسلىك، بۇ بەختسىزلىك دەپ،
كۆيۈپ ھەسرەت ئوتىدە، ئۆرتىنىپ پەرياتلىنار كۆڭلۈم.

نە بولدۇڭ مىللىتىم ئاھ مىللىتىم دەپ قايغۇرۇپ قاخشاپ،
ئېچىنغاچ كۆزلىرىدىن ياش ئورنىگە قان ئاققۇزار كۆڭلۈم.

ئورۇنلانماي ئۈمىد ۋە ئارزۇ مەيۈس بولۇپ گاھى،
ئېغىر غەمكىن بولۇپ، گاھى بۈيۈك ئۈمىتۋار كۆڭلۈم.

چىدالماي مىللىتىم ھالىغا قاقشاپ، ئاھ ئۇرۇپ، زارلاپ،
زامانلاردىن بېرى تۈرلى جاپالەرگە دۇچار كۆڭلۈم.

ئىچۈن مۇنداق ئاسارەتلىك، ھاقارەتلىك، رىزالەتلىك،
ئېغىر ئەھۋالدا قالدىڭ مىللىتىم, دەپ زارلىنار كۆڭلۈم.

بوزۇلغان، يولدىن ئازغان مىللىتىمنى يولغا سالماققا،
مۇۋاپىق چارە دەرمانلار، تاپالماي ئاھ ئۇرار كۆڭلۈم.

دېمەك بەزىلەر ئىمان بىلەن ۋىجداندىن ئايرىلغاچ،
بۇلارنى توغرا يولغا باشلىماي قىينىلار كۆڭلۈم.

ۋەتەن مىللىتىن ساتقان بەزىلىرى تارىخنى بۇلغاپ،

www.uyghurkitap.com

بۇ خىل ئەھۋالنى ئەسلەپ قايغۇرۇپ بەك ئارلىنار كۆڭلۈم.

يەنە بىر قانچىسى ۋىجدان سېتىپ جاننى باقماقچى،
بۇلار ھالىغا قاتتىق قايغۇرۇپ ئەپسۇسلىنار كۆڭلۈم.

ۋەتەن مىللەتنى بولغاپ، تارىخنى داغلاپ جاننى ساقلاپ،
رەزىل تۇرمۇشنى سۆيگەنلەر ئۈچۈن نەپرەت چاچار كۆڭلۈم.

مۇقەددەس ۋەتىنىم بەك خار، شەرەپلىك مىللىتىم بەك زار،
بولۇپ قالغانغە قاتتىق ئېچىنغاچ ئارلىنار كۆڭلۈم.

لېكىن مەقسەت يولىدا نا ئۈمىد مەيۇس بولماستىن،
نىشانغا يەتكىلى قىزغىن ئاماللارقوللىنار كۆڭلۈم.

ۋەتەن مىللىتىمنى قۇتقازماق يولىدا قانچە قىينالسام،
شەرەپلىك ئىپتىخارىم دەپ چىداپ مەغرۇرلىنار كۆڭلۈم.

بۇ دۇر ئىنسانى بۇرچۇم زادى ۋىجدانى ۋەزىپەم دەپ،
ئادا قىلماق ئۈچۈن بۇ قەرزنى مەھكەم تۇرار كۆڭلۈم.

نىشانەمگە تىرىشكەيمەن، كۈرەش بىلەن ئېرىشكەيمەن،
دىبان جان چىققۇچە مەيداندا تىنماستىن چاپار كۆڭلۈم.

ئەگەر جانىم تېنىمدىن چىقسىمۇ، روھىم كۈرەش ئەيلەپ،
ھامان مۇستەبىتلەر تەختى ـ بەختىن ئاغدۇرار كۆڭلۈم.

ئاساسى مەقسىدىم ئىنسانىيەتنىڭ بەختى ئىقبالى،
سائادەت ئەركىن ـ ئازاتلىق ھايات يولىن قۇرار كۆڭلۈم.

ھەقىقى ئەركىن ـ ئازات ھۆر ياشاش ئىنسانىيەت بۇرچى،
بۇ يولغا كىمكى توسقۇن بولسا لەنەت ياغدۇرار كۆڭلۈم.

ئۆتۈپ كەتتى قاراڭغۇ زۇلۇم ئىستىبدات شۇم دەۋران،
بۇنى ئەسلەپ ئۈمىدۋارلىق كۆزى بىلەن باقار كۆڭلۈم.

پۈتۈن ئەۋلادى ئىنسان ئەركىن ـ ئازات ھۆر ياشاش ۋاقتى،
يېتىپ كەلدى دېگەن بۇ خوش خەۋەرنى ياڭرىتار كۆڭلۈم.

ئويغاندى بارچە مىللەت خابۇ غەپلەتتىن كۆتەردى باش،
نېچۈن ئەي مىللىتىم ئويغانمىدىڭ دەپ قايغۇرار كۆڭلۈم.

جاھاندا ئەركىن ـ ئازات تاڭلىرى يورۇشقا باشلاندى،
بۇ ھالنى مىللىتىمگە يەتكۈزۈشكە ئالدىرار كۆڭلۈم.

ئېزىلگەن مىللىتىم تۇر، باش كۆتەر، ئويغان، كۆزۈڭ ئاچ،
ئومۇمي ئويغىنىش كۈيىدە دائىم جار سالار كۆڭلۈم.

ئەگەر ئويغانمىساڭ ئەي مىللىتىم ھالىڭ ھالاكەتتۇر،
يىتەرسەن مىللىتىم تارىختىن دەپ ئوقتۇرار كۆڭلۈم.

تۇرۇپ ئەي مىللىتىم چاپسان ھوقوقۇڭنى قولغا ئال،
بۇ پۇرسەت زور غەنىمەت قەدرى قىممەت دەپ جاۋار كۆڭلۈم.

شۇنىڭدەك بەد نىيەت باسقۇنچىلارغا ئارت قولۇڭنى،
ھوي ئۈياتسىزلار سىنىڭ دەۋرىڭ ئەمەس دەپ ئۇقتۇرار كۆڭلۈم.

خۇراپات ۋە جاھالەت ئەسرى دەۋرانى ئەمەس بۇ دەۋر،
جاھان ئەھلى ئويغانغان ئەسرى بۇ دەپ ياڭرىتار كۆڭلۈم.

www.uyghurkitap.com

ئۇ شۇنداق دەۋرىدۇر كىم زۇلمى ئىستىبداتقا يول قويماس،
تولۇق ئازاد ئەركىنلىك ئۈچۈن كەڭ يول ئاچار كۆڭلۈم.

بۇ شۇنداق دەۋرىدۇر كىم تۈرلى كەشپىيات تەرەققىيات،
چېقىپ مەيدانغا جەۋلان قىلغاندا شادلىنار كۆڭلۈم.

ئۇلۇق ئىنسانىيەت بۇرچىنىڭ يىلتىزى ھۆرلۈك،
بۇ شانلىق ۋەتىنىمنى كۆكەرتىپ ياشنىتار كۆڭلۈم.

نىشانىم مەقسىدىم ئالىي دىلىم پاك نىيىتىم توغرى،
ئۈمىدىم زور ئۇلۇغ تەڭرىم مەدەتكار ھەمدە يار كۆڭلۈم.

ئىشەندىم تەڭرىمە، بارلىق ئىشىمنى ئۆزىگە تاپشۇردەم،
مېنى تەڭرىم ئۆزى ئاسرار دەپ مەغرۇرلىنار كۆڭلۈم.

ئۇلۇغ تەڭرىم قۇلىدۇرمەن، رەسۇلىنىڭ ئۈممىتىدۇرمەن،
بۇنىڭدەك زور شەرەپ بارمۇ دېمەككى زۇقلىنار كۆڭلۈم.

ئۇنىڭ ئۈستىگە ئىسلام دىنىدە بولغىنىم بەختىم،
قانىم تۈرك نەسلى بولغاچ شانلى تارىخنى تۇتار كۆڭلۈم.

ۋەتەن , مىللەت ئۈچۈن ئەركىن ـ ئازات بەخت ـ ئىقبال،
قۇرۇپ چىقماق ئۈچۈن ھەق نۇسرىتىگە ئىنتىزار كۆڭلۈم.

شەرەپلىك تۆت خىسلەت زور پەزىلەت بار ۋۇجۇدۇمدا،
بۇ مەيداندا كۈرەش قىلماي نەدىن قورقۇپ تۇرار كۆڭلۈم.

ئۇلۇق تەڭرىم ئۆزۈڭ قۇۋۋەت مەدەت بەرگىل ئەزىزىگە،

ئىلاھىم نۇسرەتىڭ بىلەن جاھاننى تىترىتەر كۆڭلۈم.

ئەلەم ھەسرەت چېكىپ دائىم جىگەر خۇنپارىدۇر كۆڭلۈم،
بولۇپ زەرداۋى قان لەختە ساقايماس يارىدۇر كۆڭلۈم.

جۇنۇن ۋادىسىدا مەجنۇن كەبى ئاھو - پىغان بىرلەن،
ساداغا تەلپۈنەر لېكىن ئۈزۈلگەن تارىدۇر كۆڭلۈم.

داۋام غەم- قايغۇ ئارماندا، غېرىپ مۇزتەر بۇ دەۋراندا،
بولۇپ مەھبۇس زىنداندا پۈتۈن ئازارىدۇر كۆڭلۈم.

ئەگەر كىم بولسا ئىمانسىز، نىشانسىز نەس ۋىجدانسىز،
مۇناپىق قارا يۈز سانسىز، ئىكەن ئەغيارىدۇر كۆڭلۈم.

قاناتسىز قۇش نىچۈك جەۋلان قىلۇر پەرۋازىدىن مەھرۇم،
قەپەسلىك جانىۋارلاردەك ئەجەپ بىچارىدۇر كۆڭلۈم.

توسالغۇ دەشت - داۋانلاردىن خىيالىم ھالقىماق ھەرئان،
لېكىن جۇشقۇن تەپەككۇردا ئۈمىتنىڭ كانىدۇر كۆڭلۈم.

يېتىپ كەلسە نىشانلىق كۈن بۇ گۈلشەن بۇلبۇلى بولغۇم،
ئەجەل كەلسە ئەگەر بالدۇر ئاڭا ئىنكارىدۇر كۆڭلۈم.

كۆرەش يولىدا جان بەرمەك ماڭا قەرزدۇر ئوغلانلار،
يېنىپ تۇرغان كۈيەر ئوتقا پىدا پەرۋانىدۇر كۆڭلۈم.

بېشىمغا ھەر بالا كەلسە، بويۇن ئەگمەي ئىرادەمدىن،
يۈرەك مەغرۇر، قېنىم مەشھۇر تۆكۈلسە غايىدۇر كۆڭلۈم.

ئۇيغۇر كىتاب تورخانىسى
www.uyghurkitap.com

چېكىپ مېھنەت , ئازاپ ـ كۈلپەت يېتىشسە يۇرت ئۈچۈن ھەردەم،
ماڭا جەننەت كەبى گويا بولۇر ئەبرارىدۇر كۆڭلۈم.

قارار گاھىم مۇشەققەتلىك بىلەرمەن لېكىن پارلاقتۇر،
تىنىم تاپماس مېنىڭ روھىم شۇنىڭچۈن زارىدۇر كۆڭلۈم.

زىمىستانلار بىلىنمەيدۇ ئۆتەر ئۇ ھەرقاچان يازدەك،
باھارنىڭ ئىشقىدا زوقمەن، ئاڭا خوشتارىدۇر كۆڭلۈم.

غورورۇم تەگدىشى يوقتۇر، گۇۋاھ تارىخى جەريانىم،
ھاياتىم ئۆتتى مەھبۇستا پەلەك پەرۋانىدۇر كۆڭلۈم.

جاھان تارىخىدا داگلىق ئۇلۇق ئەجداد دېگەن نامىڭ،
كۇپايە ساڭا ئەلۋەتتە دېمەس دىشۋارىدۇر كۆڭلۈم.

سىلىپ ياۋ ئۇستىگە ئاتلار ۋەتەن ئۈچۈن جاننى بەخش ئەتمەك،
شەھىدلىك دەرىجىسىن تاپماق ئۈچۈن خۇشتارىدۇر كۆڭلۈم.

"ئەزىزى "قالمىدىڭ يالغۇز يولۇڭدا دوستلىرىڭ كۆپتۇر،
ساڭا ۋەدە بېرىپ بارچە دېدى قۇربانىدۇر كۆڭلۈم.

يېرىپ كۆرسەڭ يۈرەك باغرىم ئەلەم ھەسرەتكە لىق تولغان،
ئۈمىد روھىم ۋە ۋىجدانىم ماڭا ھەمرايىدۇر كۆڭلۈم.

ئاسارەت

ئاسارەت بوغدى ئىنسانى ھۇقۇقۇم ئىختىيارىمنى،
ھاقارەت، جەبرۇ ـ كۈلپەت يەرگە ئۇردى ئېتىبارىمنى.

نە يەگلىغ بەختسىز مەن، ئىززەت ـ نەپسىمدىن ئايرىلدىم.
يۇقاتتىم قەدرۇ ـ قىممەت، شانۇ ـ شەۋكەت ئىپتىخارىمنى.

مۇقەددەس ۋەتىنىم جانىم ئانام گۇل غۇنچىسى ئەردىم،
قارا - زۇلمەت تۇمانلەر توستىلەر ئەركىن ئاچىلارىمنى.

شۇنىڭدەك مىللىتىمنىڭ ئەركىن - ئازات بۇلبۇلى ئەرىدىم،
مېنى تورغا چۈشۈرگەچ توستىلار ئەركىن ئۇچارىمنى.

زىمىستان جۇتلىرىدىن بەندە بولغاچ مەن قەپەس ئىچرە،
كۈتۈپمەن، تەلمۈرۈپ سايراش ئۈچۈن پەسلى باھارىمنى.

ئۇمىدلىك روھلۇقتۇرمەن ھامان مەقسەت - نىشانەمدە،
ئولۇق تەگرىم كۆرۈپ تۇرغاچ مېنىڭ بۇ ئاھۇ زارىمنى.

ماڭا بۇ نىجاتسىزلىق ۋاقتىلىكتۇر دائىمى بولماس،
دىبان باسمىقاقچى بولدۇممەن كۆيۈپ تاشقان يانارىمنى.

يېتىپ زىندان ئارا تۈرلى ھەسرەت، دەردۇ - ئاھ ئىچرە،
قىينىلىپ قالدىم، ئايلىنىپ بىلمەيمەن قانداق قىلارىمنى.

قىين ئەھۋالدە...... ھالدە قالدىم، رەھىم قىل تەگرىم،
سۈيۈندۈممەن ساڭا رەببىم ئىجابەت قىل سورارىمنى.

ئۆزۈڭ رەھمەت ئەتمىسەڭ يارەب, ماڭا مۇزتەرنىڭ ھالىگە،
كىمىم بار سەندىن ئۆزگە قاندۇرارلىق ئىنتىزارىمنى.

ئاسلىدىم دەرگاھىڭدا فەزلى رەھمىتىڭنى تىلەپ, يارەب،
ئۆزۈڭگە ئەرزى ھال ئەيلەپ تۆكەرمەن ئاھۇ- زارىمنى.

سېنىڭدىن ئۆزگە ھېچ كىم رەھىم ئەتمەس ھالىمە،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

تۇنۇشماس ھېچ كىشى سەندىن بۆلەك بۇ ئىختىيارىمنى.

مېنى مۇزتەرگە زىنداندىن نىجاتلىق بەر ئۇلۇق تەڭرىم،
ئۆزۈڭ ئاسراپ مېنى ئەتكىل نەسىپ ئەركىن ياشارىمنى.

ئېزىلدىم خارۇ ـ زار ئولدۇم، چىدارگە قالمىدى تاقەت،
يۇقاتتى قايغۇ ـ ھەسرەتلەر، مېنىڭ سەبرۇ قارارىمنى.

قايىپ باشىم، ئاقىپ ياشىم، كۆيۈپ جانىم، تۆشۈپ روھىم،
شاشىپ بۇقان قاچىسىپ ئەقلىم غەم ـ غۇسسە باستى بارىمنى.

ئۇلۇق تەڭرىم، "ئەزىزى "زار قاخشاپ ئاھ ئۇرۇپ ئېيتۇر ساڭا،
ھەبىبىڭ ھۆرمىتى بىرلەن ئىجابەت قىل مۇددىئايىمنى.
ئىسيانكار ئىنسان
ھەرگىز باش ئەگمەس ئىنسان زورلۇققا،
چىداپ تۇرالماس ۋىجدان خورلۇققا.
زوراۋانلارنىڭ دەۋرى ۋاقتىلىك،
ئاخىر تېپىلىپ ياتار شورلۇققا.

ئۇرۇش پارتلايدۇ باسقۇنچىلىقتا،
تىنچلىق بولمايدۇ بۇزغۇنچىلىقتا.
ئەركىن، ئازاتلىق ھايات بولمايدۇ،
قۇربان بولغان خوپ قىرغىنچىلىقتا.

ئىنسان ئۈچۈن ئەڭ يات خورلۇق مەھكۇملۇق،
ئەركىن ياشاشتىن چەكلىك مەھرۇملۇق.
مەھكۇملۇق دېگەن شۇم رەزىل ھايات،
ھېچبىر ئىززەت يوق زەھەر زۇلۇملۇق.

ئەمدى ھېچ مىللەت قاراپ ياتمايدۇ،
قۇللۇق دەردىنى ھەرگىز تارتمايدۇ.
ئەركىن ـ ئازادە بەختىيار ياشاپ،
خورلۇق يولىغا ئەمدى قايتمايدۇ.
تىرادىگىيە
ئىنسانلار ئۈچۈن ئىنسان،
قۇرماقتا توزاق ـ قاپقان.
ھەر ياقتا ئېغىر ئارمان،
بەك ئاز تېپىلۇر دەرمان.

ھەر قايسىدا بىر دەۋا،
دەۋاسى قۇرۇق ئىغۋا.
گاھ شۆھرەت، گاھ رەسۋا،
بولماق بىلەن ھەر دەۋران.

داۋاسى ئادالەتتۇر،
ئىجراسى رىزالەتتۇر.
غوغاسى جاھالەتتۇر،
ئول ھەيران، بول ۋەيران.

پۈتسۈن قۇرسۇن دۇنيا،
كۆيسۇن، تۇگۇسۇن دۇنيا.
ھېچ ياشنامىسۇن دۇنيا،
شول چاغدا پۈتەر دەرمان.
تاماششا قىل
ھەرجاننى تاماششا قىل،
ھەر ساننى تاماششا قىل.
ئىمكاننى تاماششا قىل،
كۆرگىل كېچە ـ كۈندۈز.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئابلا نامان

ئىنسانىيەتنىڭ قاتىل دۈشمىنى، خىتاينىڭ جاھىل ئۇچىمقى , دىنسىز, ئىمانسىز نىڭ قىسمەت سۈپەت خىسلەتلىرىگە دائىر ئەدەبىياتلاردىن بىر نەمۇنە.

1958 ـ يىل، سىنتەبىر.

ئەي زەھەر.... تى، شۇملۇقتا پوختى،
مەككار ئال سوختى , خائىن شۇم خىسلەت.

سەندەك ۋىجدانسىز مەلئۇن ئىمانسىز،
مەسلەك نىشانسىز، ساڭا مىڭ لەنەت.

ئەي شۇم غانجۇر ئىت، زەھەر چاققان پىت،
چىركىش بەدبوي ژىت، ئىپلاس تەبىئەت.

تىنىڭنى دىسە , پۈت ـ قولۇڭ پىسە ،
ۋۈجۇدىڭ ئىسە، مەنھوس بەدنىيەت.

ئەي مۇرتەد فاسىق، كاززاپ مۇناپىق،
لەنەتكە لايىق ھەردەم ـ ھەرسائەت.

ئەي دىن دۈشمىنى، نىجىس سىرقىنى،
يەر يوتسۇن سىنى ئەي يامان غىللەت.

چوڭ سەن بىر مەرەز، دوشمەن بىغەرەز،
كوزى سىرت شۇم بەز , ئىشلىشىڭ تۆھمەت.

ئەي يولدىن ئازغان , قارا يوز بولغان،

رەسۋا بولغانغان. قارىماس مىهنەت.

ئەي زەهەر ئىلان، دىلى كور چايان،
ئەي ۋەهشي قاۋان, بارلىغىڭ ئاپەت.

ئەي قارانىيەت, يوق ئىنسانىيەت،
يا هەققانىيەت، سەندە يوق هالەت.

ئەي سەن يالغانچى، يۈزسىز ئالدامچى،
لاپچى هەم دامچى, دەيوز بەدنىيەت.

ئەي خائىن مەككار، بارمۇ سەندە ئار،
ئەي بەدنىيەت بىركار, رەزىل كاساپەت.

شۇم چىراي لەئىن، ئەخلاقسىز...،
تۇرۇگگەز نەپرەت.

شۇم تەلەت ئەبلەخ، شۇم قىلىق ئەخمەق،
پەس مەرەز مەتو, پۈتۈن شۇم سۈپەت.

مەلئۇن جاقارى، شۇم دىل ئازارى،
خۇدا بىزارى، كانى شاقاۋەت.

ئەي قارا يوز نىجىس، ئۇتۈپ كەتكەن پەس،
مۇتىهەم ناكەس, غالچۇر ئىت تەلەت.

سىخىن چىن تامام، بارلىقىڭ هارام,
غەيبەت ـ شىكايەت.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىندا ئامبىرى
www.uyghurkitap.com

* * *

قېنى، قايدىن قاچان، قايداق قوناق قوشلار،
قانات ـ قۇيرۇقلىرى قىرقىلغان چوناق قوشلار.
تولەكدىكى تورغا چۈشكەن تارقاق قوشلار،
تونوشايلى تىلەكداشلار تارماق قوشلار.

زىندان

بولۇپ زىندان مېنىڭ جايىم ـ سارايىم,
ياتىپ قايغۇردى ئۆگدى چىرايىم.

ئەجەپ كۈنلەرگە مەن قالدىم خۇدايىم,
ئۆتەرمۇ بۇ كۈنلەر ئىچىدە ئىتىم.

جاپاكارلىق بىلەن قايماقتا باشىم,
كۆزۈمدىن قان بولۇپ ئاقماقتا ياشىم.

تاپالماستىن تىلەكداشنى ئارقاداشىم,
ماڭا يار يۈلەك ھەمدەرت قاياشىم.

ئۇلۇغ تەگرىم ئىشانچىم، ئېتىقادىم،
ساڭا باغلىق ھەقىقى ئېتىقادىم.

تۆكەر مەن دەرگاھىڭگە ئاھۇ ـ دادىم,
تىلەرمەن سېغىنىپ سەندىن مۇرادىم.

ئۈمىدىم ئۇشبۇ زىندان نىجاتىم,
ھەقىقى بەختىيار ئەركىن ھاياتىم.

ۋەتەن مىللەت ئۈچۈن مەھكەم ساباتىم,
بولۇپ تارىختا قالسۇن ياخشى ئاتىم.

ئىگەمسەن كەرەملىك بىيرۇ بارىم ,
كۆرۈپ تۇرماقتىسەن ئاھۇ ـ زارىم.

چىدارگە قالمىدى سەبرۇ ـ قارارىم ,
ئۇزۇلۇك رەھىم ئەتكىل پەرۋاردىكارىم.

ھەبىبىك ھۆرمىتىدىن ئەرزۇ ـ ھالىم ,
....
مېنىڭدە يوق چارە ـ دەرمان ئامالىم ,
ئوزلۇك ئوڭلاپ تۈزەتگەيسەن ھالىم.

ئۇلۇغ تەڭرىم بۇيۇك قادىر ئىلاھىم ,
ئىگەمسەن ئەي ھەقىقى پادشاھىم.

كېرەم ئەيلەپ كەچۇرگەيسەن گۇناھىم ,
غەمخارىم پوشتۇ ـ پاناھىم.
ھەسرەتلىك مۇناجات
مەن ئىشەنگەن مىللىتىمدىن كۆرمىدىم ھېچبىر ۋافا،
باشىمە كەلتۇر دىلەر تۈرلى ئەلەم، ھەر خىل جاپا.
سەن ئۇزۇك ئاسرا مېنى تەڭرىم ئۇلۇغ پەرۋەردىگار،
تۈرلى ئاپەتۇ بالالەردىن بىھەققىل مۇستەپا.

*　　*　　*

مەندە ھازىر قالمىدى مىللەت، ۋەتەن دەپ قايغۇرۇش،
بولدى ھالىم زارلىنىپ زىندان ئىچرە ئولتۇرۇش.
قايغۇ ـ غەم، دەرت ـ ئەلەملەردە سىقىلغاچ تەن ۋە جان،
قايغۇ ـ ھەسرەتلەردە قاخشاپ داد ـ پەرياد ئاھ ئۇرۇش.
سوندى كۆڭلۈم، تۇشتى روھىم، سىقىلىپ جانىم مېنىك،

www.uyghurkitap.com

ئېزىلىپ تەن، بۇزۇلۇپ قان يوق مېنى شادلاندۇرۇش.
خەير مەن رەھىمسىز، ئۇمىتسىز بولماقىم لايىق ئەمەس،
مەن ئۇچۇن لايىق سۈپەت ھامان جاسارەتلىك بولۇش.
جان تېنىمدىن چىققۇچە مىللەت، ۋەتەن دەپ زارلىنىپ،
ئەركىن، ئازاتلىق ئۇچۇن تۈرلى ئامالالار قوللىنىش.
ۋاقىتلىكتۇر ھەر...، ھەر جاپا، تۈرلى بالا,
بولمىغاي ئالەمدە ھېچبىر دائىما بىر خىل تۇرۇش.
ئۆزگىرىپ تۇرغاي ھېمىشە مۇمكىنات ھەر ۋاقىتىدا,
ھەق تائالادىن بۇلەك بارلىق ۋۇجۇتتا بۇرۇلۇش.
تۈشمىسۇن روھىڭ ئەزىزى سۇنمىسۇن ھەرگىز دىلىڭ،
يارىمايدۇ چىداماسلىق ياناده مەغرۇرلىنىش.
زۇلۇم ـ ئىستىبدات زورلۇق شەرمسار باسقۇنچىلىق،
ئالەمى ئىنسانىيەت گۈلزارىگە بوزغۇنچىلىق.
ئەركىن ـ ئازات ياشماق ئىنسانىيەت قانونىدۇر،
شۇم ـ زەھەر لىكتۇر بو يولغا كىم قىلور توسقۇنچىلىق.